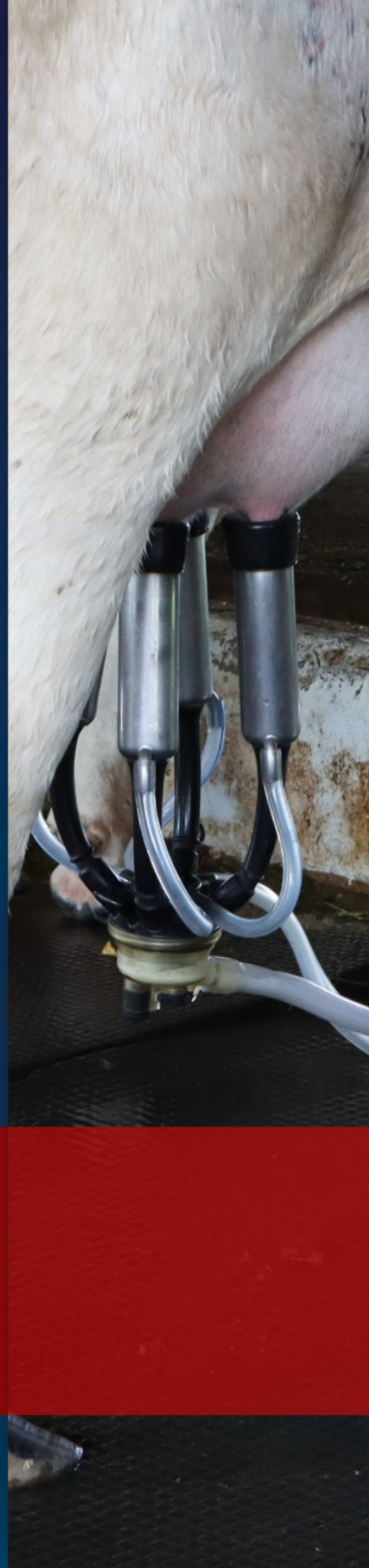

องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (อ.ส.ค.)
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ฝ่ายวิจัย และพัฒนา การเลี้ยงโคนม

รายงานผลการดำเนินงาน
ประจำปี 2566

สารบัญ

โครงสร้างฝ่ายวิจัยและพัฒนาการเลี้ยงโคนม	3
อำนาจหน้าที่	4
อัตรากำลัง	4
รางวัล	5
ผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์	6
ผลการดำเนินงานของหน่วยงาน	
กองพัฒนาการเลี้ยงโคนม	7
แผนพัฒนาการเลี้ยงโคนม	8
แผนถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงโคนม	11
แผนวิชาการโคนม	14
กองงานฟาร์ม	18
แผนฟาร์มอินทรีย์	19
แผนอาหารโคนม	25
แผนผลิตน้ำเชื้อและพิสูจน์พันธุ์โคนม	29
การดำเนินงานด้านการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (CSR)	33
ความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก (MOU)	36
งานวิจัย/งานนวัตกรรม	39
ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน/แนวทางแก้ไข	43
สถานที่ติดต่อ/หมายเลขโทรศัพท์	44

โครงสร้าง ฝ่ายวิจัยและพัฒนาการเลี้ยงโคนม

อำนาจหน้าที่

ฝ่ายวิจัยและพัฒนาการเลี้ยงโคนม มีหัวหน้าฝ่าย (นักบริหาร 8) เป็นผู้รับผิดชอบ มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานจัดทำกลยุทธ์การขยายเขตการเลี้ยงโคนมของ อ.ส.ค. งานพัฒนาระบบสารสนเทศ งานศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประสิทธิภาพ งานผลิตสื่อสารสนเทศและวิชาการเพื่อเผยแพร่ งานจัดทำทะเบียนประวัติโคนมและทะเบียนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม งานส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคนมในภูมิภาคอาเซียน งานวางแผนการจัดฝึกอบรมการเลี้ยงโคนม งานจัดการศูนย์การเรียนรู้ฟาร์มโคนมครบวงจร งานวิจัยและพัฒนาการเลี้ยงโคนม งานความร่วมมือทางวิชาการ และวิจัยร่วมกับสถาบันการศึกษา และหน่วยราชการ งานศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการฟาร์มโคนม อาหารสัตว์และการปรับปรุงพันธุ์โคนม เพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดผลดี แล้วจึงนำไปเผยแพร่ส่งเสริมให้แก่เกษตรกร นิสิตนักศึกษา และผู้สนใจ รวมถึงงานการผลิตน้ำเชื้อและการพิสูจน์พันธุ์โคนม และปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ และหรือผู้อำนวยการ

อ้างอิง: ข้อบังคับองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย ว่าด้วยการแบ่งส่วนงานและการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนงาน พ.ศ. 2562

อัตราค่าจ้าง

กรอบอัตราค่าจ้าง	พนักงาน (ระดับ)								พนักงานสัญญาจ้าง	พนักงานจ้างเหมา	รวม
	8	7	6	5	4	3	2	1			
ฝ่ายวิจัยและพัฒนาการเลี้ยงโคนม	1	1	1								3
กองพัฒนาการเลี้ยงโคนม		1									1
• แผนกพัฒนาการเลี้ยงโคนม			1	3		2				1	7
• แผนกถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงโคนม			1	5						2	8
• แผนกวิชาการโคนม			1	3*						1	2
กองงานฟาร์ม		1									1
• แผนกฟาร์มอินทรีย์				2	3	6	5		12	5	33
• แผนกอาหารโคนม			1	2		9	6				18
• แผนกผลิตน้ำเชื้อและพิสูจน์พันธุ์โคนม			1	2		4	3			3	13
รวมทั้งสิ้น (คน)	1	3	6	17	3	21	14	0	12	12	89

หมายเหตุ: * มอบหมายไปปฏิบัติงาน ณ แผนกผลิตน้ำเชื้อและพิสูจน์พันธุ์โคนม 1 คน

(ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2566)

รางวัลที่ได้รับ

รางวัลชนะเลิศ โครงการ "ปัญหาที่ยากแก่ ความดีที่ยากทำ" ประจำปี 2566

โดยจัดทำโครงการ “ฟาร์มโคนม
ปลอดของเสีย ZERO WASTE DAIRY
FARMS” ในการประกวดแข่งขันการประเมิน
องค์กรคุณธรรม ตามโครงการส่งเสริม
คุณธรรมปีงบประมาณ 2566 ภายใต้แผนการ
ปฏิบัติการด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ
ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566–2570)

อ.ส.ค. รับโล่สามศร เนื่องในโอกาสวันสถาปนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ครบ 45 ปี

นายสมพร ศรีเมือง ผู้อำนวยการ อ.ส.ค. มอบหมายให้ ฝ่ายวิจัยและพัฒนาการเลี้ยงโคนม โดยนายนวนน จันทประสาร หัวหน้ากองพัฒนาการเลี้ยงโคนม เป็นผู้แทนเข้ารับโล่สามศร จาก ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอาน นายกสภามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เนื่องในโอกาสวันสถาปนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชครบ 45 ปี เพื่อเป็นการยกย่องและเชิดชูเกียรติแก่ อ.ส.ค. ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์อาคารสถานที่สำหรับการฝึกปฏิบัติเสริมทักษะของนักศึกษาวิชาเอกการจัดการการผลิตสัตว์ รวมถึงให้ความอนุเคราะห์สัตว์ทดลองเพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง ณ ห้องประชุมใหญ่ อาคารพิทยพัฒน์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ผลการดำเนินงาน ฝ่ายวิจัยและพัฒนาการเลี้ยงโคนม

การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ (ด้านกิจการโคนม)

หัวข้อ 1.3 จำนวนเกษตรกรโคนมที่ผ่านเกณฑ์ Smart Farmer (น้ำหนัก 5%)

ค่าเกณฑ์วัดประจำปีบัญชี 2566					ผลการดำเนินงานประจำปีบัญชี 2566 (ราย)					
1	2	3	4	5	ภาค					รวม
					กลาง	ใต้	ตะวันออก เฉียงเหนือ	เหนือ ตอนล่าง	เหนือ ตอนบน	
1,985	2,035	2,085	2,135	2,185	จำนวนเกษตรกรที่ส่งนมให้กับสหกรณ์ที่มี MOU ส่งนมให้ อ.ส.ค. (ฟาร์ม)					
					1,278	781	510	98	713	3,380
					จำนวนเกษตรกรโคนมที่เป็น Smart Farmer สะสม ปี 2560-2565 (ฟาร์ม)					
					629	236	481	88	469	1,903
					เป้าหมายการพัฒนาเกษตรกรโคนมสู่ Smart Farmer ปี 2566 (ฟาร์ม)					
					80	40	83	10	69	282
					ผลการดำเนินงานเกษตรกรโคนมเป็น Smart Farmer (ฟาร์ม)					
					50	32	68	4	130	284
					จำนวนเกษตรกรโคนมที่เป็น Smart Farmer ทั้งหมด (ฟาร์ม)					
					679	268	549	92	599	2,187

หลักเกณฑ์คุณสมบัติ Smart Farmer (เกษตรกรปราดเปรี๊อง)

ซึ่งอ้างอิงจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีดังนี้

1. เกษตรกรโคนมนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาช่วยในการจัดการฟาร์ม เช่น การใช้งาน Application, DIP, Zyan Dairy, ไบโอเทคโนโลยี, การคัดเพศอสุจิ (Sperm Sexing) เป็นต้น
 2. เกษตรกรโคนมมีรายได้ผ่านเกณฑ์ตามกำหนดเป็นจำนวนเงิน 500,000 บาทขึ้นไป/ปี/ราย
 3. ฟาร์มเกษตรกรโคนมผ่านการรับรองมาตรฐานฟาร์มโคนม (Good Agricultural Practice : GAP)
- จำนวนฟาร์มเกษตรกรโคนมที่เป็น Smart Farmer ประจำปีบัญชี 2566 พิจารณาจากฟาร์มเกษตรกรโคนมที่อยู่ในความดูแลของ อ.ส.ค. ทั้ง 5 ภาค

กองพัฒนาการเลี้ยงโคนม

มีหัวหน้ากอง (นักบริหาร 7) เป็นผู้รับผิดชอบ มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ

- งานจัดทำกลยุทธ์การขยายเขตการเลี้ยงโคนมของ อ.ส.ค.
- งานพัฒนาระบบสารสนเทศ
- งานศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประสิทธิภาพ
- งานผลิตสื่อสารสนเทศและวิชาการเผยแพร่
- งานส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคนมในภูมิภาคอาเซียน
- งานวางแผนการจัดฝึกอบรมด้านการเลี้ยงโคนมให้แก่เกษตรกร นิสิต นักศึกษา หรือผู้ที่สนใจ
- งานจัดการศูนย์การเรียนรู้ฟาร์มโคนมครบวงจร
- งานวิจัยและพัฒนาการเลี้ยงโคนม
- งานเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการและนวัตกรรมด้านการเลี้ยงโคนม
- งานความร่วมมือทางวิชาการและวิจัยร่วมกับสถาบันศึกษาและหน่วยราชการ

โดยแบ่งส่วนงานในระดับแผนก ดังนี้

- แผนกพัฒนาการเลี้ยงโคนม
- แผนกถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงโคนม
- แผนกวิชาการโคนม

<https://www.flaticon.com/>

แผนพัฒนาการเลี้ยงโคนม

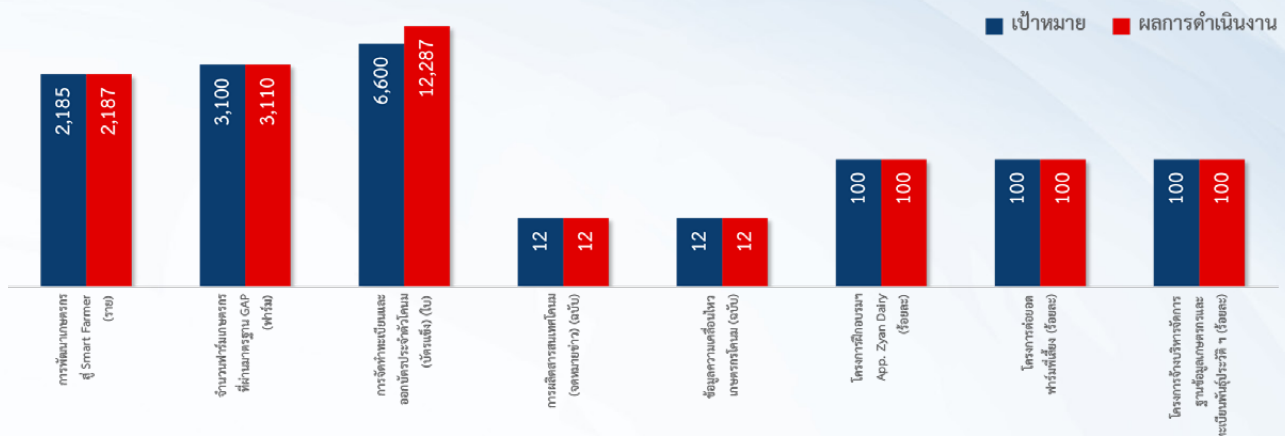
มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับ

- งานศึกษาขยายพื้นที่การเลี้ยงโคนม
- งานพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศการเลี้ยงโคนม
- งานผลิตสื่อและสารสนเทศ เพื่อเผยแพร่แก่พนักงานในสายกิจการโคนม
- งานศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประสิทธิภาพของฟาร์ม
- งานทะเบียนประวัติโคนมและเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม
- งานโครงการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคนมในภูมิภาคอาเซียน
- งานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

โดยในปีงบประมาณ 2566 มีผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนพัฒนาการเลี้ยงโคนม ดังนี้

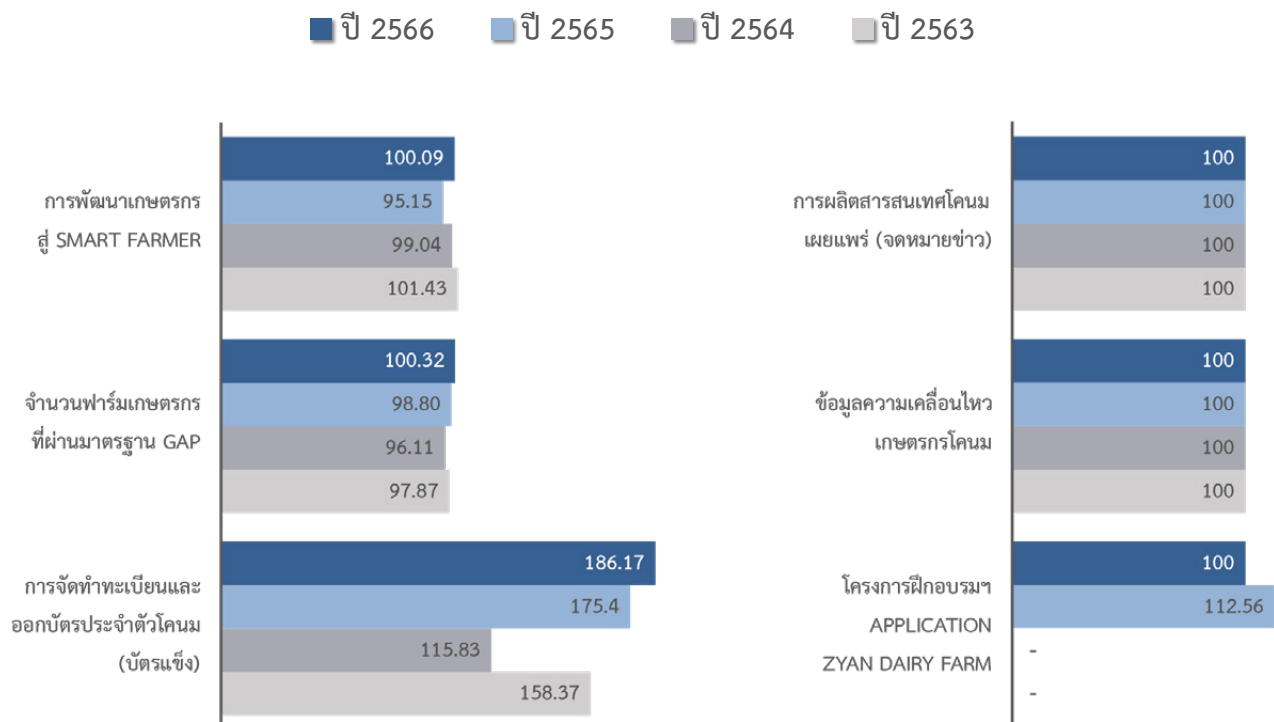
การดำเนินงาน	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	เปรียบเทียบกับเป้าหมาย (ร้อยละ)
1. จำนวนเกษตรกรโคนมที่เป็น Smart Farmer (ราย)	2,185	2,187	100.09
2. จำนวนฟาร์มเกษตรกรโคนมที่ผ่านมาตรฐานฟาร์ม GAP (ฟาร์ม)	3,100	3,110	100.32
3. การจัดทำทะเบียนและออกบัตรประจำตัวโคนม (บัตรแข็ง) (ใบ)	6,600	12,287	186.17
4. การผลิตสารสนเทศโคนมเผยแพร่ (จดหมายข่าว) (ฉบับ)	12	12	100
5. ข้อมูลความเคลื่อนไหวเกษตรกรโคนม (ฉบับ)	12	12	100
6. โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้งาน Application Zyan Dairy Farm แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม (ร้อยละ)	100	100	100
7. โครงการ อ.ส.ค. รักนมรักฟาร์มยกระดับฟาร์มโคนมเป็น Smart Farmer และต่อยอดเป็นฟาร์มฟู้ดเลี้ยงสร้างเครือข่ายเพื่อแบ่งปัน (ร้อยละ)	100	100	100
8. โครงการจ้างบริหารจัดการฐานข้อมูลเกษตรกรและทะเบียนพันธุ์ประวัติโคนม (ร้อยละ)	100	100	100

ผลการดำเนินงานแผนพัฒนาการเลี้ยงโคนม ปีงบประมาณ 2566

ผลการดำเนินงานแผนพัฒนาการเลี้ยงโคนม ปีงบประมาณ 2566 เป็นไปตามเป้าหมาย โดยการจัดทำทะเบียนและออกบัตรประจำตัวโคนม (บัตรแข็ง) สามารถดำเนินการได้ 12,287 ใบ คิดเป็นร้อยละ 186.17 ของเป้าหมาย เนื่องจากมีการส่งเสริมและพัฒนาฟาร์มเกษตรกรให้ได้รับรองมาตรฐานฟาร์ม (GAP) โดยมีจำนวนฟาร์มเกษตรกรโคนมที่ผ่านมาตรฐานฟาร์ม GAP 3,110 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 100.32 ของเป้าหมาย และจำนวนเกษตรกรโคนมที่เป็น Smart Farmer จำนวน 2,187 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.09 ของเป้าหมาย

เปรียบเทียบผลการดำเนินงานแผนพัฒนาการเลี้ยงโคนม กับปีที่ผ่านมา (ร้อยละ)

แผนถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงโคนม

มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับ

- งานกำหนดหลักสูตร และการจัดอบรมให้แก่เกษตรกร นิสิต นักศึกษา และผู้ที่สนใจ
- งานจัดทำวารสารโคนมและสื่อความรู้ทางวิชาการเพื่อเผยแพร่
- งานจัดนิทรรศการวิชาการเลี้ยงโคนม
- งานจัดการศูนย์การเรียนรู้ฟาร์มโคนมครบวงจร
- งานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

โดยในปีงบประมาณ 2566 มีผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงโคนม ดังนี้

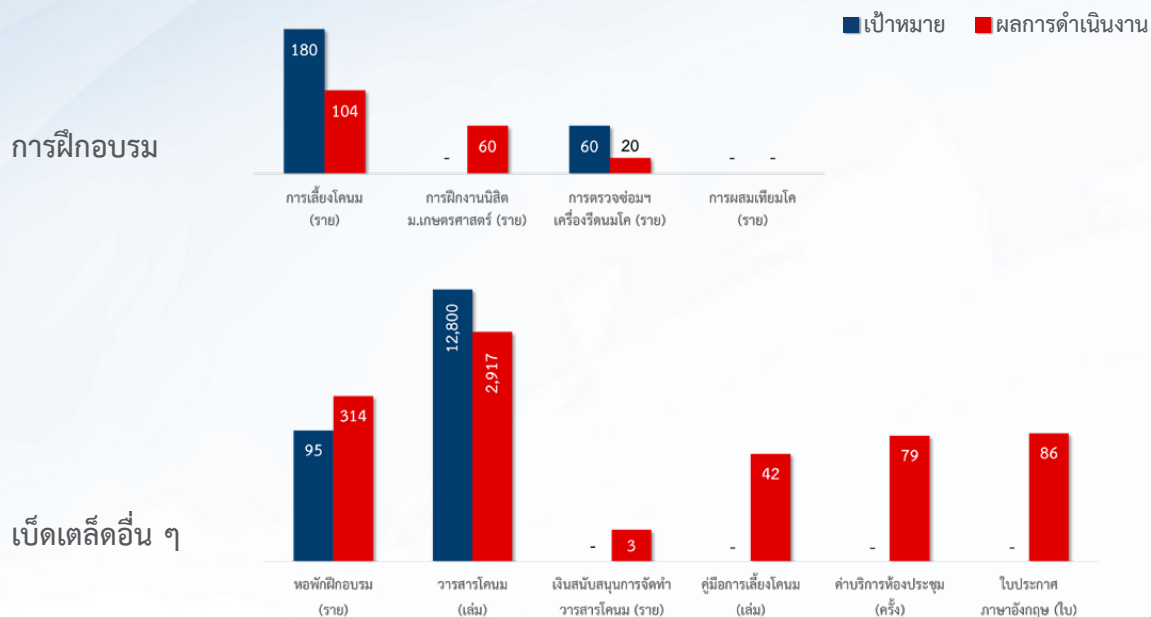
ด้านปริมาณ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	เปรียบเทียบกับเป้าหมาย (ร้อยละ)
1. การฝึกอบรม	240	184	76.67
การเลี้ยงโคนม (ราย)	180	104	57.78
การฝึกงานนักศึกษา (ราย)	–	60	–
การตรวจซ่อมบำรุงรักษาเครื่องรีดนมโค (ราย)	60	20	33.33
การผสมเทียมโค (ราย)	–	–	–
2. เบ็ดเตล็ดอื่น ๆ			
หอพักฝึกอบรม (ราย)	95	314	330.53
การจำหน่ายวารสารโคนม (เล่ม)	12,800	2,917	22.79
เงินสนับสนุนการจัดทำวารสารโคนม (ราย)	–	3	–
ค่าจำหน่ายคู่มือการเลี้ยงโคนม (เล่ม)	–	42	–
ค่าบริการห้องประชุม (ครั้ง)	–	79	–
ค่าใบประกาศภาษาอังกฤษ (ใบ)	–	86	–

ด้านมูลค่า	เป้าหมายปี 2566 (บาท)			ผลการดำเนินงานปี 2566 (บาท)			เปรียบเทียบกับเป้าหมาย (ร้อยละ)		
	รายรับ	ค่าใช้จ่าย	ผลกำไร	รายรับ	ค่าใช้จ่าย	ผลกำไร	รายรับ	ค่าใช้จ่าย	ผลกำไร
1. การฝึกอบรม	582,000	285,000	297,000	394,500	205,078.70	189,421.30	67.78	71.96	63.78
การเลี้ยงโคนม	540,000	249,000	291,000	320,500	149,761	170,739.00	59.35	60.14	58.67
การฝึกงานนักศึกษา	-	-	-	60,000	44,302	15,698.00	-	-	-
การตรวจซ่อมบำรุงรักษาเครื่องรีดนมโค	42,000	36,000	6,000	14,000	11,015.70	2,984.30	33.33	30.60	49.74
การผสมเทียมโค	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. เบ็ดเตล็ดอื่น ๆ	535,000	500,000	35,000	253,850	37,800	216,050	47.45	7.56	617.29
ค่าหอพักฝึกอบรม	51,000	-	51,000	87,480	-	87,480	171.53	-	171.53
ค่าจำหน่ายวารสารโคนม	384,000	500,000	-116,000	87,510	37,800	49,710	22.79	7.56	-42.85
เงินสนับสนุนการจัดทำวารสารโคนม	100,000	-	100,000	60,000	-	60,000	60.00	-	60.00
ค่าจำหน่ายคู่มือการเลี้ยงโคนม	-	-	-	7,560	-	7,560	-	-	-
ค่าบริการห้องประชุม	-	-	-	7,000	-	7,000	-	-	-
ค่าใบประกาศนียบัตรภาษาอังกฤษ	-	-	-	4,300	-	4,300	-	-	-
รวมทั้งสิ้น	1,117,000	785,000	332,000	648,350	242,878.70	405,471.30	58.04	30.94	122.13

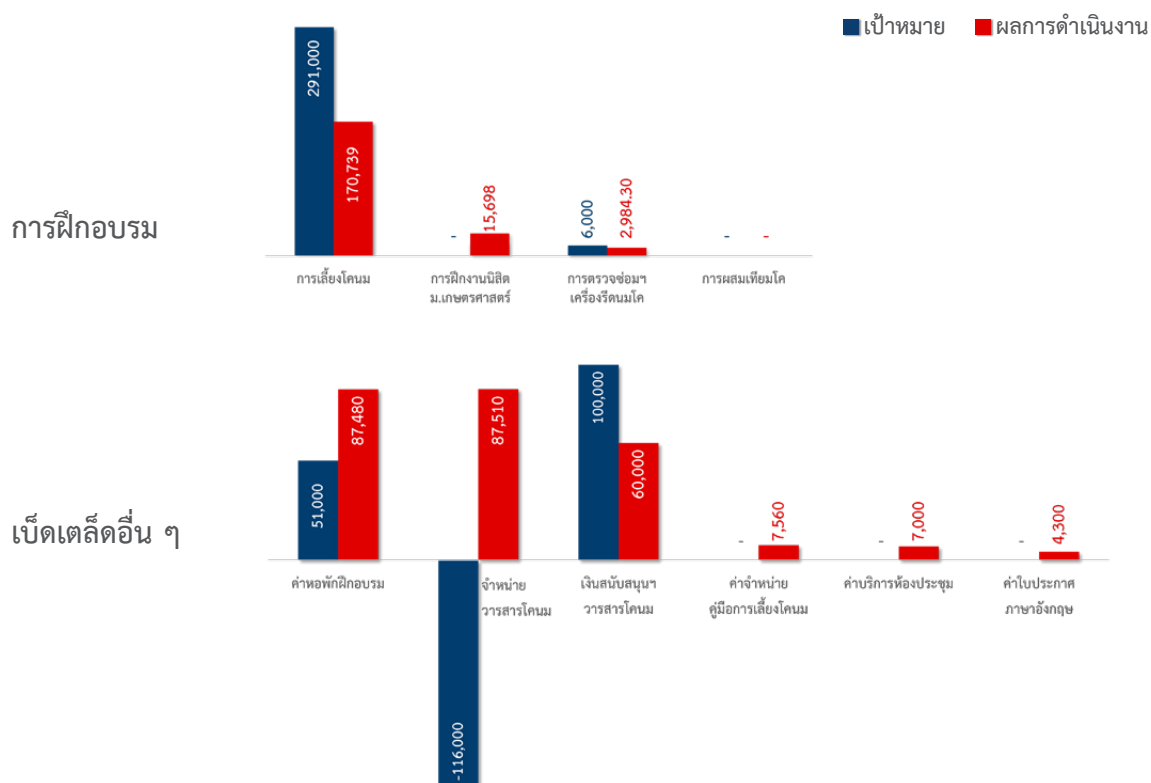
ผลการดำเนินงานแผนถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงโคนม ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย โดยสามารถวิเคราะห์ผลการดำเนินงานได้ ดังนี้

1. จำนวนผู้ฝึกอบรมลดลงทุกหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 76.67 ของเป้าหมาย เป็นผลมาจากภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว ทำให้มีผู้สนใจเข้าฝึกอบรมลดลง ส่งผลกระทบกับรายได้ที่ดำเนินการได้ร้อยละ 63.78 ของเป้าหมาย
2. จำนวนผู้เข้าพักหอพักฝึกอบรม เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 330.53 ของเป้าหมาย เนื่องจากมีผู้เข้าพักรายอื่นนอกจากผู้เข้าฝึกอบรมมาใช้บริการ อาทิ กลุ่มมหาวิทยาลัยซึ่งมาศึกษาดูงาน อ.ส.ค. กลุ่มนักศึกษาฝึกงาน
3. รายได้จากการจำหน่ายวารสารลดลงเหลือร้อยละ 22.79 ของเป้าหมาย เนื่องจากการจำหน่ายวารสารฉบับเก่าที่ยังคงค้างอยู่ในสต็อก โดยปัจจุบันวารสารโคนมได้ปรับรูปแบบการเผยแพร่เป็นแบบออนไลน์ ซึ่งไม่มีค่าใช้จ่ายสำหรับผู้อ่าน
4. เงินสนับสนุนวารสารโคนม ดำเนินการได้ร้อยละ 60 ของเป้าหมาย เนื่องจากการปรับอัตราค่าสนับสนุนให้สอดคล้องกับสื่อออนไลน์ โดยเป้าหมายที่ตั้งไว้นั้นเป็นอัตราค่าสนับสนุนสำหรับสื่อสิ่งพิมพ์

ผลการดำเนินงานด้านปริมาณ ปีงบประมาณ 2566

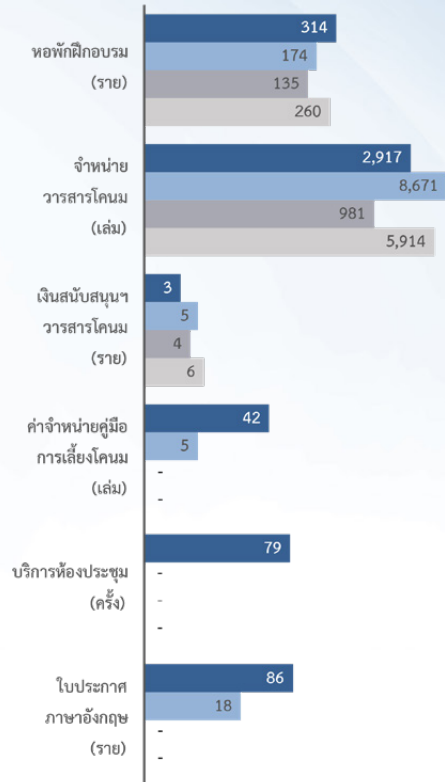
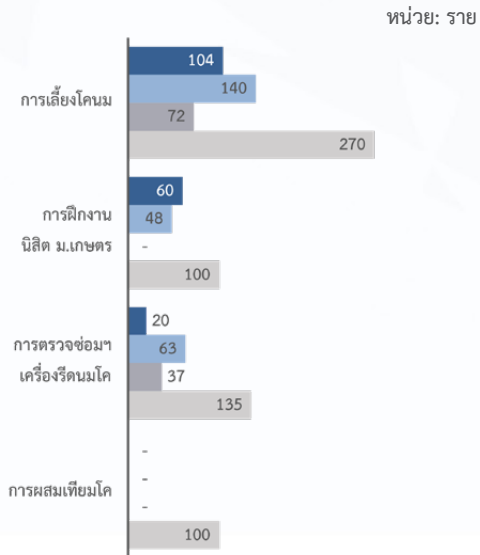
ผลการดำเนินงานด้านมูลค่า ปีงบประมาณ 2566 (บาท)

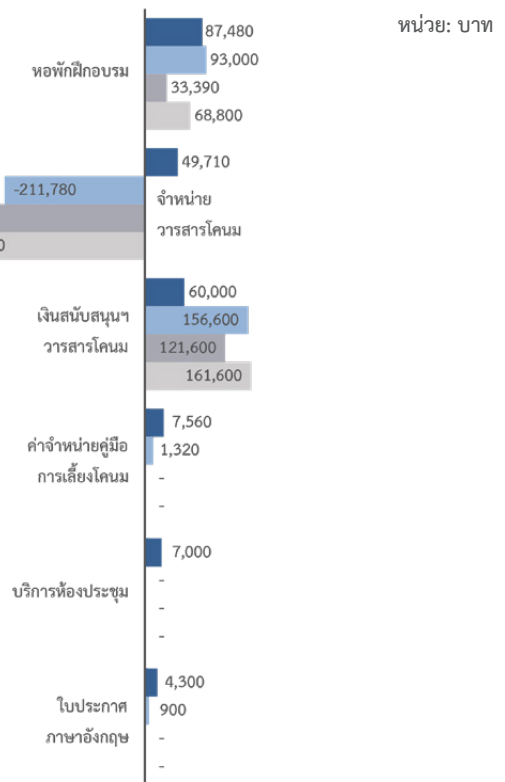
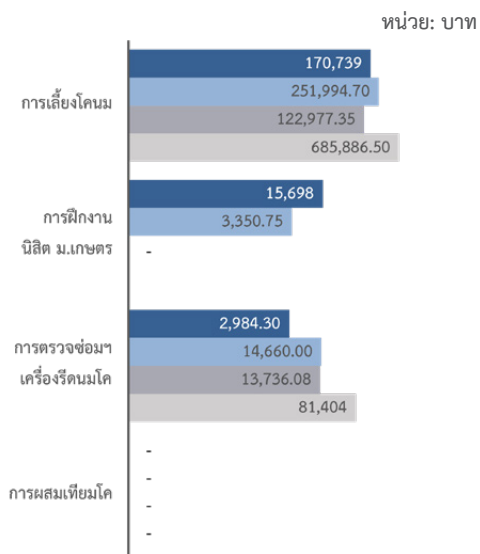
เปรียบเทียบผลการดำเนินงานแผนกลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศ ปีที่ผ่านมา

■ ปี 2566 ■ ปี 2565 ■ ปี 2564 ■ ปี 2563

ด้านปริมาณ

ด้านผลกำไร (บาท)

แผนวิชาการโคนม

มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับ

- งานความร่วมมือ และการรวบรวมผลงานวิชาการ งานวิจัย ความรู้ต่าง ๆ ด้านการเลี้ยงโคนมทั้งในและต่างประเทศ
- งานศึกษา ค้นคว้า และกลั่นกรอง งานวิจัยและพัฒนาด้านการเลี้ยงโคนม
- งานจัดการความรู้และนวัตกรรมด้านการเลี้ยงโคนม
- งานการศึกษาและพัฒนาระบบการวิจัยและนวัตกรรมด้านการเลี้ยงโคนม
- งานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

โดยในปีงบประมาณ 2566 มีผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนวิชาการโคนม ดังนี้

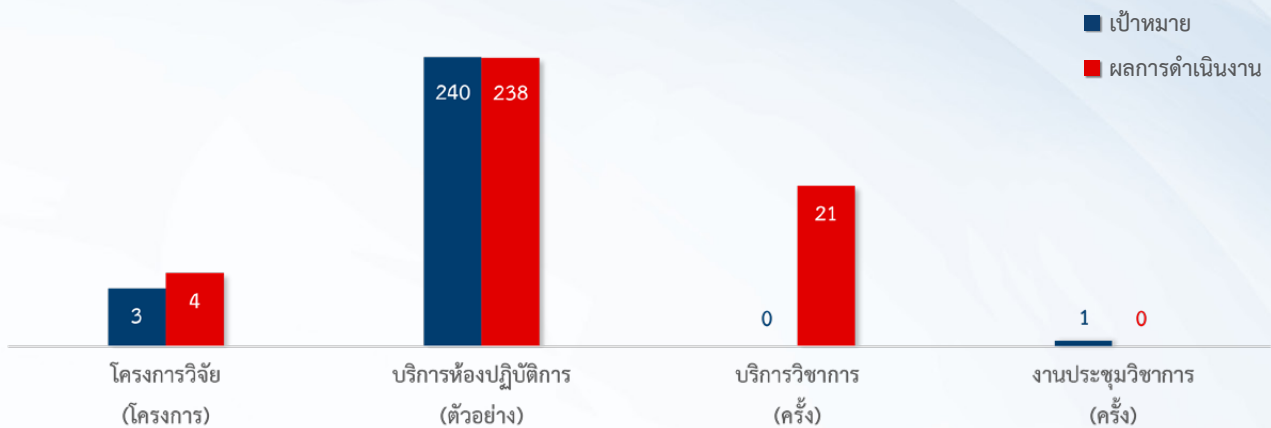
การดำเนินงาน	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	เปรียบเทียบกับเป้าหมาย (ร้อยละ)	รายละเอียด
1. โครงการวิจัย (โครงการ)	3	4	133.33	โครงการวิจัยภายในหน่วยงาน จำนวน 3 โครงการ 1. ศึกษาศักยภาพการใช้มันปริงเป็นแหล่งอาหารหยาดสำหรับโคนม 2. การใช้แร่ธาตุประจุลบสำหรับโคนม-โคเนื้อในเชิงพาณิชย์ 3. ผลการจัดการอาหารสมดุลร่วมกับการปรับโครงสร้างฝูงต่อสมรรถนะการผลิตน้ำนมดิบในฟาร์มโคนมขนาดเล็กในพื้นที่ส่งเสริมโคนม อ.ส.ค. โครงการวิจัยร่วมกับหน่วยงานภายนอก จำนวน 1 โครงการ การศึกษาประสิทธิภาพของแผ่นปูพื้นคอกปศุสัตว์จากยางพาราต่อสุขภาพของแม่โคนมในระดับภาคสนาม ร่วมกับ สวทช.

	การดำเนินงาน	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	เปรียบเทียบกับเป้าหมาย (ร้อยละ)	รายละเอียด
2. บริการห้องปฏิบัติการ (ตัวอย่าง)		240	238	99.17	
2.1 ตรวจวิเคราะห์คุณภาพอาหารสัตว์ (ห้องปฏิบัติการโภชนศาสตร์สัตว์เคี้ยวเอื้อง แผนกวิชาการโคนม ฝ่ายวิจัยและพัฒนาการเลี้ยงโคนม)	240	238	99.17	• ตรวจ % วัตถุแห้งของอาหาร (% Dry Matter) • ตรวจขนาดชิ้นส่วนอาหาร TMR • ตรวจลักษณะทางกายภาพ สี กลิ่น และค่าความเป็นกรด-ด่างของอาหารหมัก	
2.2 เก็บตัวอย่างส่งห้องปฏิบัติการภายนอก	–	1,321	–		
• คุณค่าทางโภชนะ (วัตถุดิบอาหารสัตว์/อาหารสัตว์) • องค์ประกอบน้ำนมและ SCC	–	56	–	• ตรวจวัตถุดิบค่าทางโภชนะของวัตถุดิบอาหารสัตว์	
• ตรวจ HCN • ตรวจสารพิษในพืชอาหารสัตว์ • ธาตุอาหารในดิน/สารพิษในดิน • แร่ธาตุในพืชอาหารสัตว์	–	1,265	–	• ตรวจวัดค่า SCC และองค์ประกอบน้ำนม โครงการการศึกษาประสิทธิภาพของแผ่นปูพื้นคอกปลูสัตว์จากยางพาราต่อสุขภาพของแม่โคนมในระดับภาคสนาม	
2.3 เก็บตัวอย่างตรวจวิเคราะห์ด้านอื่นๆ	–	–	–		
3. บริการวิชาการ (ครั้ง)	–	21	–		1. หลักสูตรการเลี้ยงโคนม (วิทยากร) รวม 11 ครั้ง ผู้เข้ารับการอบรม รวม 104 คน • รายวิชาการปรับปรุงพันธุ์โคนม จำนวน 5 ครั้ง • รายวิชาคอกและโรงเรือน จำนวน 5 ครั้ง • รายวิชาการตรวจสอบคุณภาพอาหาร TMR จำนวน 1 ครั้ง

การดำเนินงาน	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	เปรียบเทียบกับเป้าหมาย (ร้อยละ)	รายละเอียด
3. บริการวิชาการ (ครั้ง) (ต่อ)				2. โครงการฝึกอบรมและฝึกงานนิสิต คณะเกษตรมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2566 (วิทยากร) จำนวน 2 ครั้ง ผู้เข้ารับการอบรม รวม 60 คน 3. โครงการ “ผลการจัดการอาหาร สมดุลร่วมกับการปรับโครงสร้างฝูง ต่อสมรรถนะการผลิตน้ำนมดิบใน ฟาร์มโคนมขนาดเล็กในพื้นที่ส่งเสริม โคนม” (ผู้ช่วยวิทยากร) จำนวน 4 ครั้ง (เขตพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง 3 ครั้ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ครั้ง) ผู้เข้ารับการอบรม รวม 120 คน 4. โครงการ “การปรับโครงสร้างฟาร์ม และการบริหารจัดการฟาร์มเพื่อสร้าง มูลค่าเพิ่ม” และ “การเพิ่มศักยภาพ การผลิตด้วยการจัดการอาหารสัตว์ ตามสภาพพื้นที่ (Feedstuff on Area Base)” (ผู้ช่วยวิทยากร) จำนวน 4 ครั้ง (เขตพื้นที่ภาคกลาง 3 ครั้ง และภาคใต้ 1 ครั้ง) มีผู้เข้ารับการอบรม รวม 120 คน
4. งานประชุมวิชาการ (ครั้ง)	1	0	0	มีการยกเลิกการจัดงานเทศกาลโคนม แห่งชาติ ประจำปี 2566

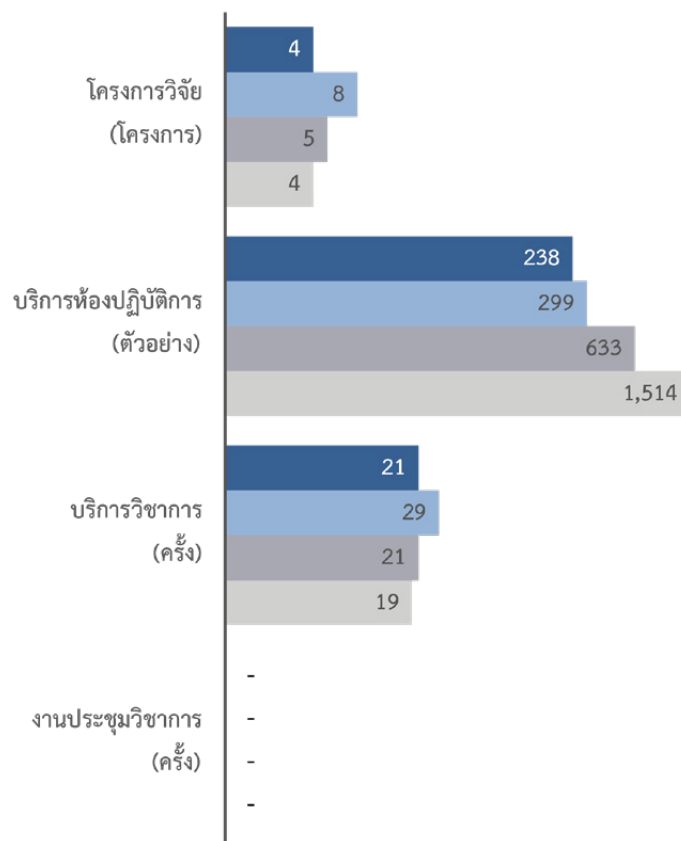
ผลการดำเนินงานแผนวิชาการโคนม ปีงบประมาณ 2566 ด้านโครงการวิจัย สามารถดำเนินการได้ร้อยละ 133.33 ของเป้าหมาย โดยมีโครงการวิจัยภายในหน่วยงานจำนวน 3 โครงการ และโครงการวิจัยร่วมกับหน่วยงาน ภายนอก 1 โครงการ โดยดำเนินการร่วมกับ สำนักงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) การบริการ ห้องปฏิบัติการ สามารถดำเนินการได้ร้อยละ 99.17 ของเป้าหมาย การบริการวิชาการ สามารถดำเนินการได้ 21 ครั้ง โดยงานประชุมวิชาการ ไม่สามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมาย เนื่องจากมีการยกเลิกการจัดงานเทศกาลโคนม แห่งชาติ ประจำปี 2566

ผลการดำเนินงานแผนวิชาการ ปีงบประมาณ 2566

เปรียบเทียบผลการดำเนินงานแผนวิชาการโคนม กับปีที่ผ่านมา

■ ปี 2566 ■ ปี 2565 ■ ปี 2564 ■ ปี 2563

กองงานฟาร์ม

มีหัวหน้ากอง (นักบริหาร 7) เป็นผู้รับผิดชอบ มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ

- งานศึกษา และพัฒนารูปแบบการจัดการฟาร์มโคนม อาหารสัตว์ และการปรับปรุงพันธุ์โคนม เพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดผลดีแล้วจึงนำไปเผยแพร่ ส่งเสริมให้แก่เกษตรกร นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจ
- งานการผลิตน้ำเชื้อ และการพิสูจน์พันธุ์โคนม

โดยแบ่งส่วนงานในระดับแผนก ดังนี้

- แผนกฟาร์มอินทรีย์
- แผนกอาหารโคนม
- แผนกผลิตน้ำเชื้อและพิสูจน์พันธุ์โคนม

<https://www.flaticon.com/>

แผนกฟาร์มอินทรีย์

มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับ

- การศึกษาและพัฒนาในเรื่องเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม เช่น อาหารโคนม และการจัดการฟาร์ม เพื่อเป็นแนวทางในการเผยแพร่แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม และพนักงาน อ.ส.ค.
- งานเลี้ยงดูโคนม โคทดแทน และโคนมอินทรีย์ของ อ.ส.ค.
- งานสนับสนุนงานวิจัยทดลองและความร่วมมือทางวิชาการด้านการเลี้ยงโคนมและพิสูจน์พันธุ์โคนม
- งานสนับสนุนงานฝึกอบรม/ฝึกงานนิสิต นักศึกษา จากสถาบันการศึกษาต่างๆ รวมถึงเกษตรกรและบุคคลทั่วไป
- งานสนับสนุนการออกนิทรรศการร่วมกับหน่วยงานภายใน อ.ส.ค.
- งานสนับสนุนการดำเนินงานของฝ่ายท่องเที่ยวเชิงเกษตร อ.ส.ค.
- งานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

โดยในปีงบประมาณ 2566 มีผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนกฟาร์มอินทรีย์ ดังนี้

ด้านปริมาณ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	เปรียบเทียบกับเป้าหมาย (ร้อยละ)
1. น้ำนมที่ผลิตได้รวม (กก.)	322,000	340,580.50	105.77
2. ส่งมอบโรงงานนม อ.ส.ค. (กก.)	273,700	294,380	107.56
3. น้ำนมดีเลี้ยงลูกโค (กก.)	–	22,819	–
4. น้ำนมเสื่อมคุณภาพ (กก.)	41,860	20,818	49.73
5. นมฆ่าเชื้อ	6,440	2,563.50	39.81
6. จำหน่ายโคเพศผู้ (ตัว)	72	37	51.39
7. จำหน่ายโคเพศเมียหมดสภาพ (ตัว)	24	426	175
8. จำหน่ายโคตายเพศเมีย (ตัว)	–	15	–
9. จำหน่ายโคตายเพศผู้ (ตัว)	–	21	–
10. จำหน่ายโคสาวท้องให้กับเกษตรกร (ตัว)	–	72	–

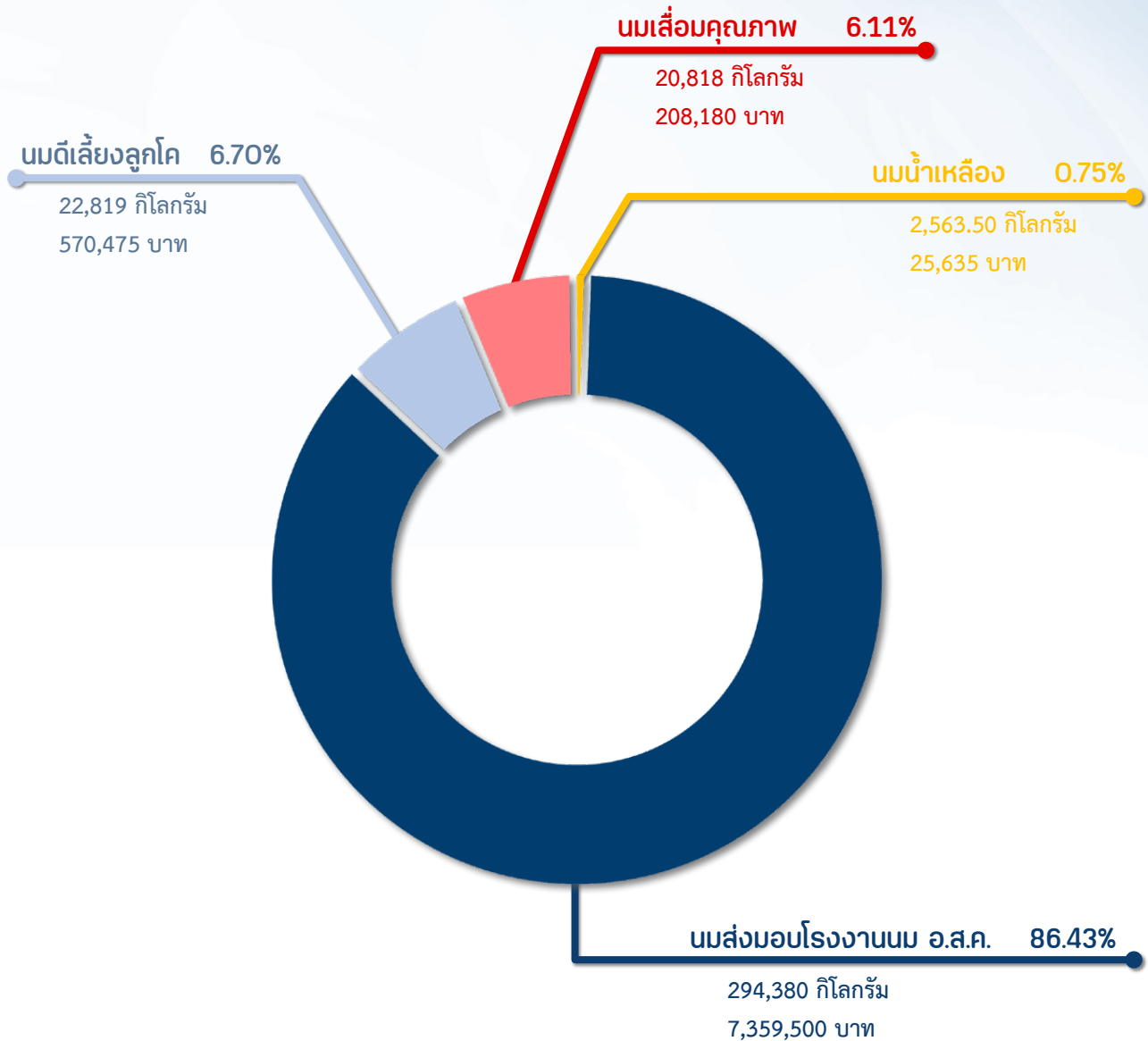
ด้านมูลค่า	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	เปรียบเทียบกับเป้าหมาย (ร้อยละ)
1. น้ำนมที่ผลิตได้รวม (บาท)	7,325,500	8,163,790.00	111.44
2. ส่งมอบโรงงานนม อ.ส.ค. (25 บาท/กก.)	6,842,500	7,359,500.00	107.56
3. น้ำนมดีเลี้ยงลูกโค (25 บาท/กก.)	–	570,475.00	–
4. น้ำนมเสื่อมคุณภาพ (10 บาท/กก.)	418,600	208,180.00	49.73
5. นมน้ำเหลือง (10 บาท/กก.)	64,400	25,635.00	39.81
6. จำหน่ายโคเพศผู้ (บาท)	108,000	326,810.00	302.60
7. จำหน่ายโคเพศเมียหมดสภาพ (บาท)	288,000	1,019,370.00	353.95
8. จำหน่ายโคตายเพศเมีย (บาท)	–	36,320	–
9. จำหน่ายโคตายเพศผู้ (บาท)	–	4,440	–
10. จำหน่ายโคสาวท้องให้กับเกษตรกร (บาท)	–	3,960,000	–

ผลการดำเนินงานแผนกฟาร์มอินทรีย์ ปีงบประมาณ 2566

1. ปริมาณน้ำนมรวมที่ผลิตได้ และน้ำนมส่งมอบโรงงาน เป็นไปตามเป้าหมาย คือดำเนินการได้ร้อยละ 111.44 ของเป้าหมาย
2. มีการจำหน่ายโคเพศเมียหมดสภาพ มากถึงร้อยละ 175 เนื่องจากแผนกฟาร์มอินทรีย์มีการคัดโคเพื่อปรับโครงสร้างฝูงโคให้เป็นโคที่มีคุณภาพ จึงมีการคัดโคที่มีอาการป่วยเรื้อรังและโคที่ให้ผลผลิตไม่ตรงตามเป้าหมายออกจากฝูง
3. มีการจำหน่ายโคสาวท้องให้แก่เกษตรกร เนื่องจากฝ่ายวิจัยฯ กำลังจะมีโครงการขยายผลสู่เกษตรกร จึงจำหน่ายโคสาวท้องให้เกษตรกรมีโคสายพันธุ์ดี
4. การจำหน่ายโคเพศผู้ไม่เป็นไปตามเป้าหมายเนื่องจากราคาประเมินของ อ.ส.ค. มีราคาที่สูงกว่าท้องตลาด
5. อัตราการตายของโค มีค่าน้อยกว่าปีงบประมาณที่ผ่านมา (2565)

สัดส่วนของน้ำนมที่ผลิตได้รวม (ร้อยละ)

จากปริมาณน้ำนมที่ผลิตได้ทั้งหมดรวม 340,580.50 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 8,163,790 บาท สามารถแบ่งสัดส่วนของน้ำนมทั้งหมดได้ ดังนี้

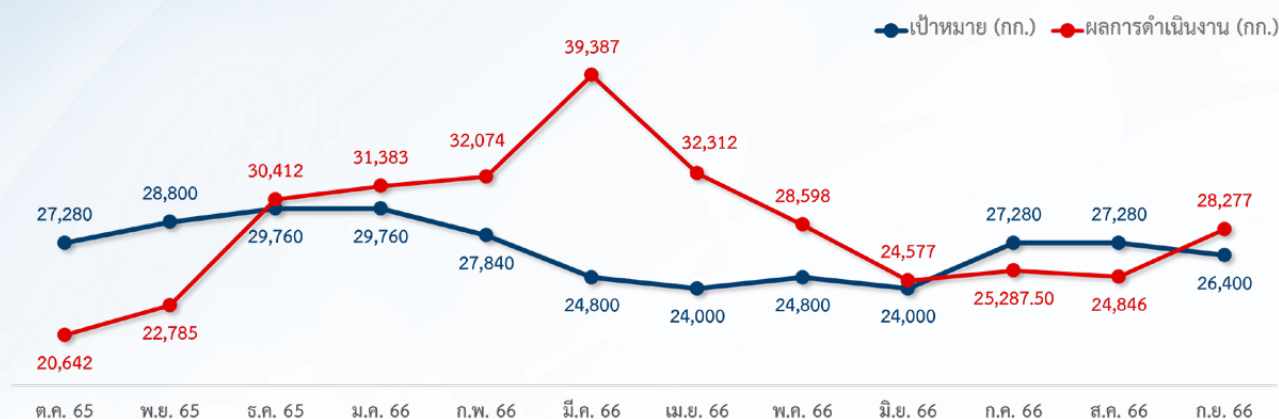

หมายเหตุ

- **น้ำนมดีเลี้ยงลูกโค** คือ น้ำนมส่วนหนึ่งจากน้ำนมที่ผลิตได้ทั้งหมด แบ่งใช้เพื่อเลี้ยงลูกโคทุกประเภทที่มีอายุตั้งแต่ 5 วัน ถึง 3 เดือน
- **น้ำนมเสื่อมคุณภาพ** คือ นมที่ไม่เหมาะแก่การบริโภค อาทิ น้ำนมที่ได้จากโคนมซึ่งเป็นเต้านมอักเสบ โคนมที่ได้รับยาบางประเภทซึ่งส่งผลกับคุณภาพน้ำนมดิบ โดยน้ำนมเสื่อมคุณภาพจะถูกนำส่งให้ฝ่ายท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อนำไปผลิตปุ๋ยนมสด
- **นมน้ำเหลือง** คือ น้ำนมจากแม่โคแรกคลอดสำหรับให้ลูกโคแรกเกิด โดยจะมีระยะเวลา 3-5 วัน หลังคลอด

ผลการดำเนินงานแผนฟาร์มอินทรีย์ ปีงบประมาณ 2566

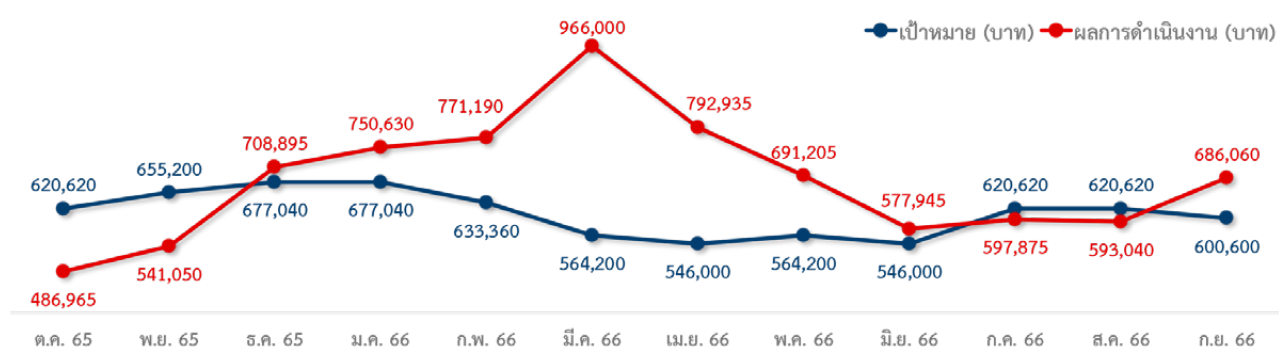
ปริมาณการผลิตน้ำนมรวม รายเดือน (กิโลกรัม)

รวม 340,580.50 กิโลกรัม/ปี
เฉลี่ย 28,381.71 กิโลกรัม/เดือน

ร้อยละ 105.77
ของเป้าหมาย

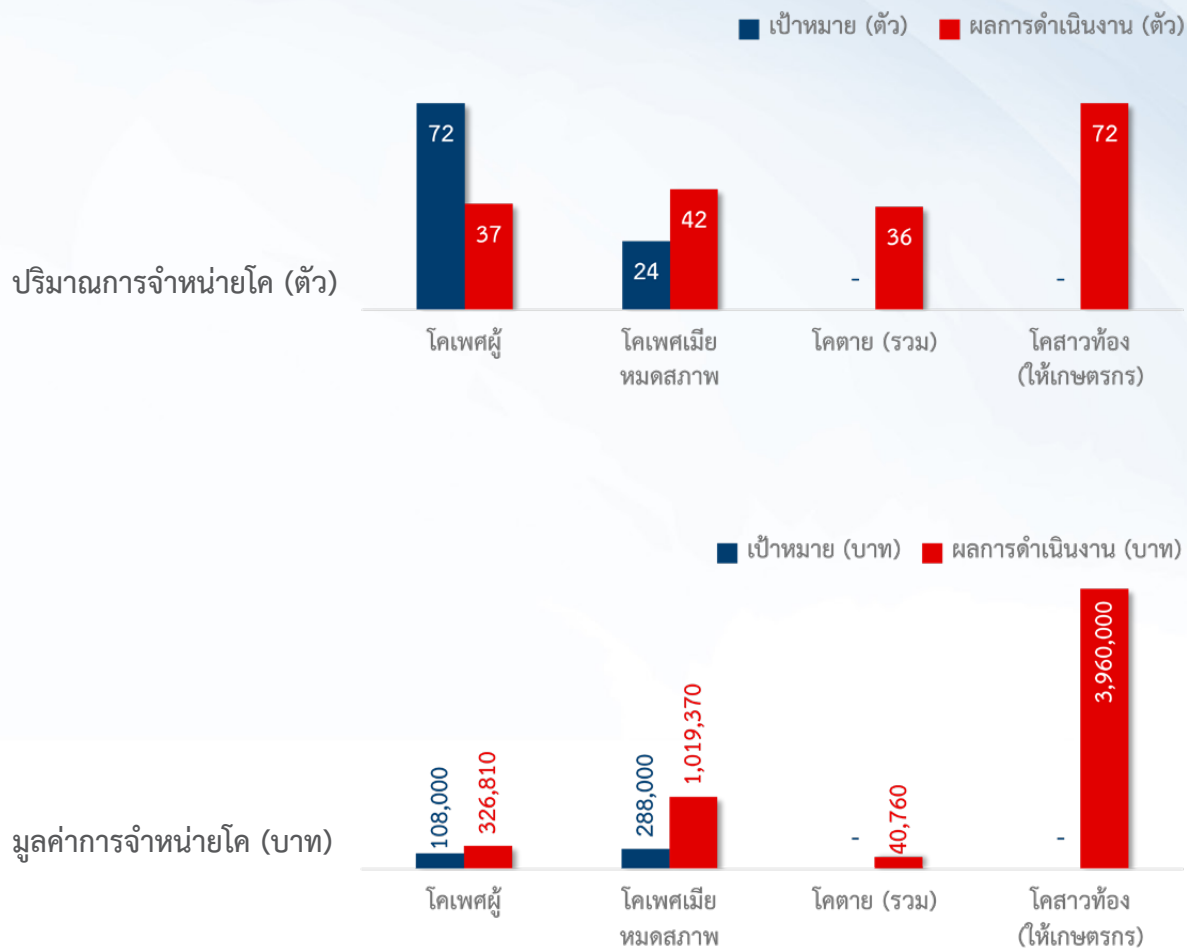
มูลค่าน้ำนมรวม รายเดือน (บาท)

รวม 8,163,790 บาท/ปี
เฉลี่ย 680,315.83 บาท/เดือน

ร้อยละ 111.44
ของเป้าหมาย

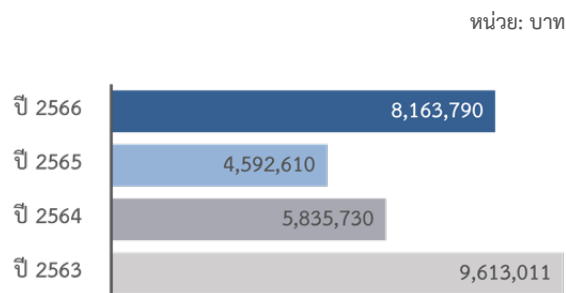
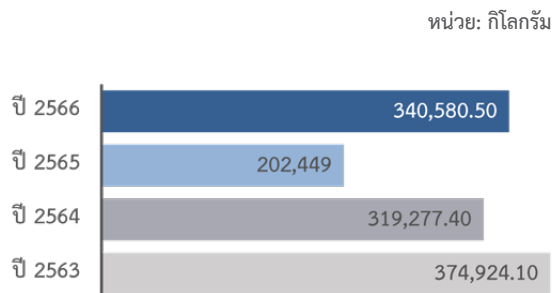
การจำหน่ายโค (แยกตามประเภท)

เปรียบเทียบผลการดำเนินงานแผนฟาร์มอินทรีย์ กับปีที่ผ่านมา

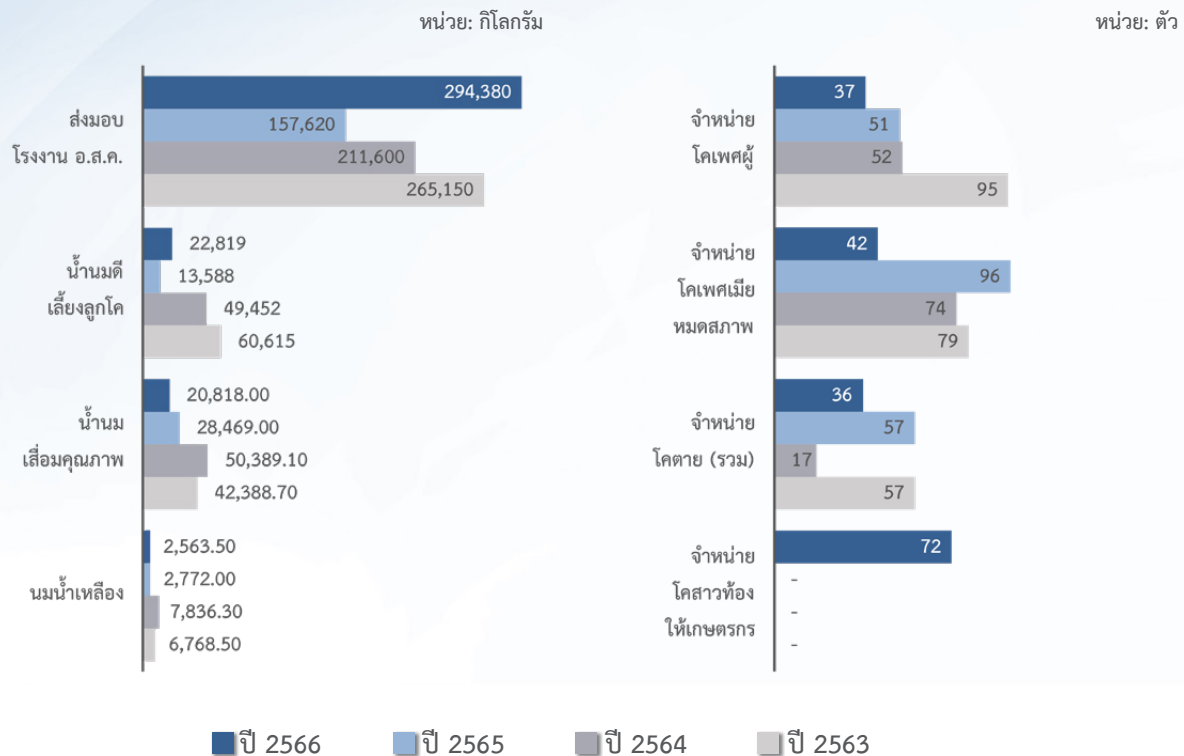
ปริมาณน้ำนมดิบที่ผลิตได้รวม

มูลค่าน้ำนมดิบที่ผลิตได้รวม

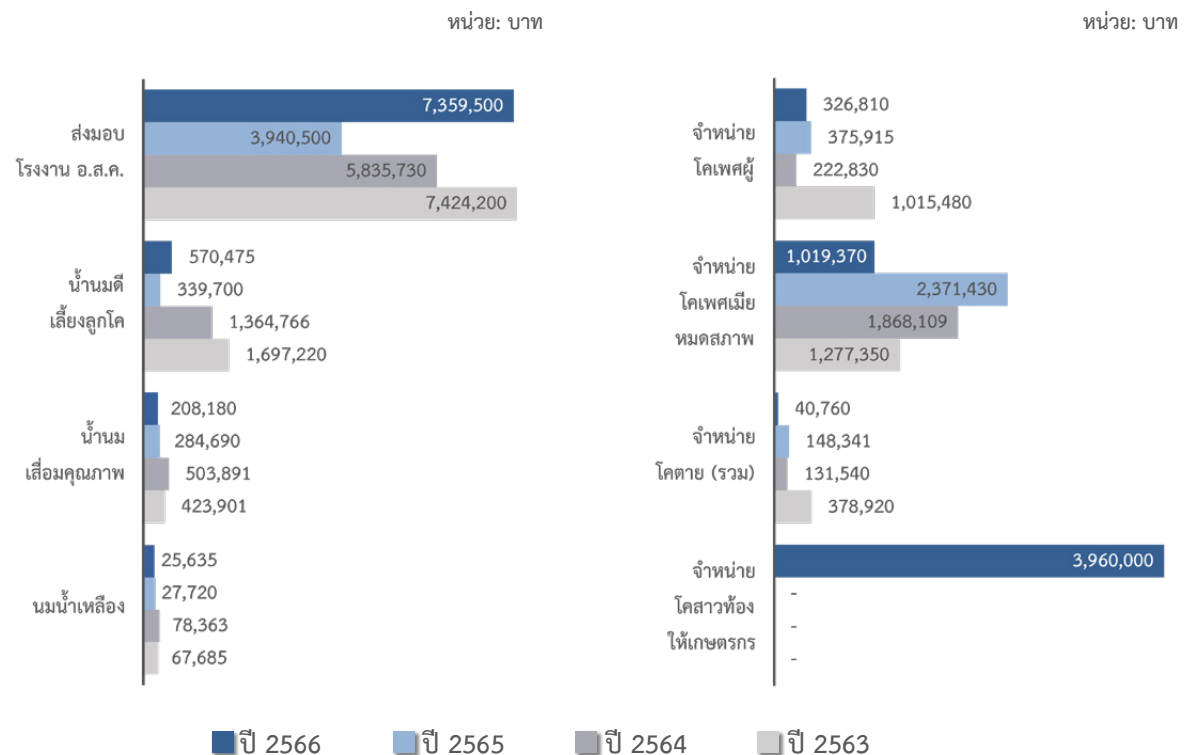

เปรียบเทียบผลการดำเนินงานแผนฟาร์มอินทรีย์ คับปีที่ผ่านมา

เปรียบเทียบด้านปริมาณ

เปรียบเทียบด้านมูลค่า (บาท)

แผนอาหารโคนม

มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับ

- งานการศึกษาและพัฒนาในเรื่องอาหารโคนม พืชอาหารสัตว์ แร่ธาตุ อาหารเสริม และวิตามิน เช่น การจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ การเลือกปลูกพืชอาหารสัตว์ที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ เพื่อเป็นแนวทางในการเผยแพร่แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและพนักงาน อ.ส.ค.

- งานผลิตพืชอาหารสัตว์ เพื่อใช้เลี้ยงโคโคนมของ อ.ส.ค. งานผลิตอาหารข้น แร่ธาตุ อาหารเสริมและวิตามิน เพื่อใช้เลี้ยงโค อ.ส.ค. และเพื่อให้ฝ่ายส่งเสริมการเลี้ยงโคนม ดำเนินการด้านการจำหน่าย

- งานจัดการและบำรุงรักษาแปลงพืชอาหารสัตว์ให้อยู่ในสภาพดี

- งานระบบชลประทานแปลงหญ้าและแปลงพืชอาหารสัตว์ และการใช้ประโยชน์จากน้ำเสียโรงงานนม

- งานผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อใช้บำรุงแปลงพืชอาหารสัตว์และเพื่อการจัดจำหน่าย

- งานศึกษาพันธุ์พืชอาหารสัตว์ต่างๆ และพืชอินทรีย์

- งานซ่อม/บำรุงรักษาเครื่องจักรกลการเกษตร

- งานสนับสนุนงานฝึกอบรม/ฝึกงานนิสิต นักศึกษาจากสถาบันการศึกษาต่างๆ

- งานศึกษา ผลิต และเป็นศูนย์การเรียนรู้การผลิต อาหารผสมรวม (TMR) เพื่อเป็นตัวอย่างแก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม และผู้สนใจทั่วไป

- งานสนับสนุนความร่วมมือทางวิชาการด้านพืชอาหารสัตว์ อาหารข้น แร่ธาตุ อาหารเสริมและวิตามิน

- งานสนับสนุนการดำเนินงานของฝ่ายท่องเที่ยวเชิงเกษตร อ.ส.ค.

- งานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

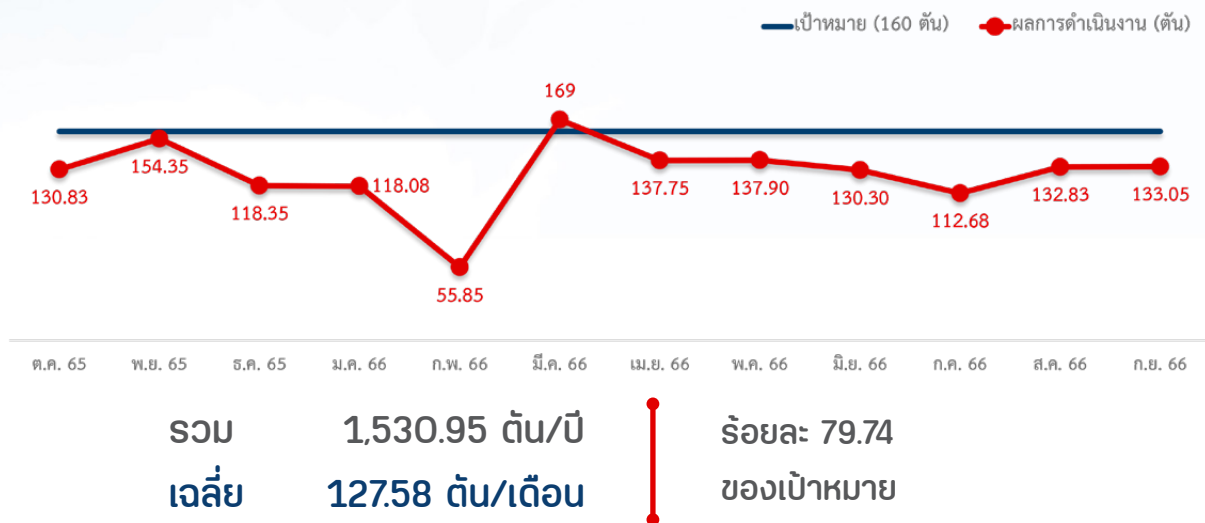
โดยในปีงบประมาณ 2566 มีผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนอาหารโคนม ดังนี้

รายการ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	เปรียบเทียบกับเป้าหมาย (ร้อยละ)
กิจกรรมผลิตแร่ธาตุ (รวม)	1980	1577.15	79.65
ผลิตแร่ธาตุ (ตัน/ปี)	1920	1,530.95	79.74
ผลิตพรีมิกซ์ (ตัน/ปี)	60	46.20	77
กิจกรรมผลิตอาหารหยาบ (รวม)	6,300	8,729.50	138.56
ผลิตหญ้าแห้ง (ฟ่อน/ปี)	2,000	7,332	366.60
ผลิตหญ้าสด (ตัน/ปี)	2,340	1,397.50	59.72
ผลิตหญ้าหมัก (ตัน/ปี)	0	0	0

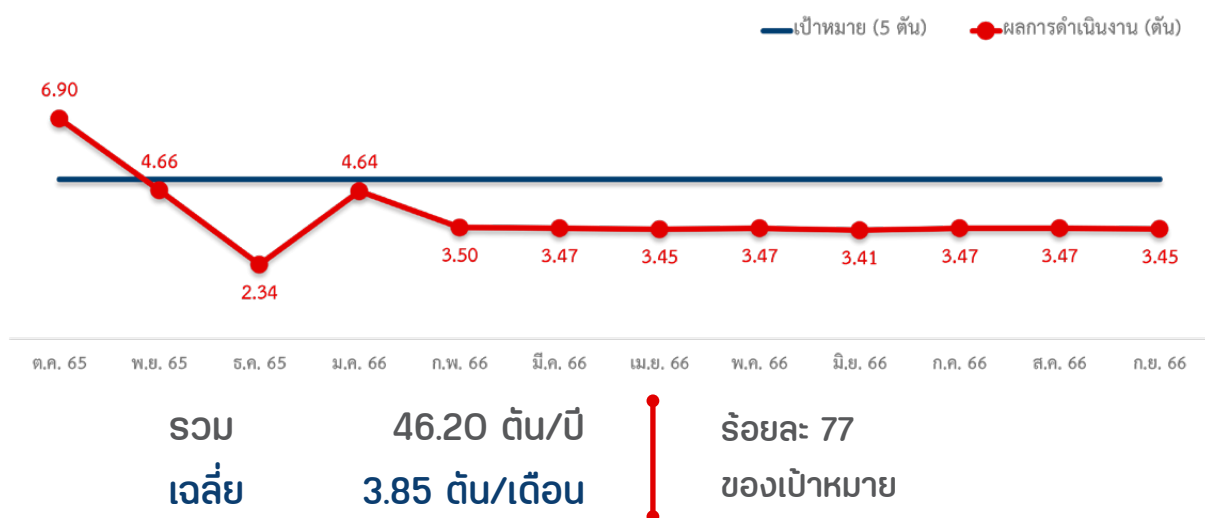
ภาพรวมกิจกรรมผลิตแร่ธาตุ ปังบประมาณ 2566 (ตัน)

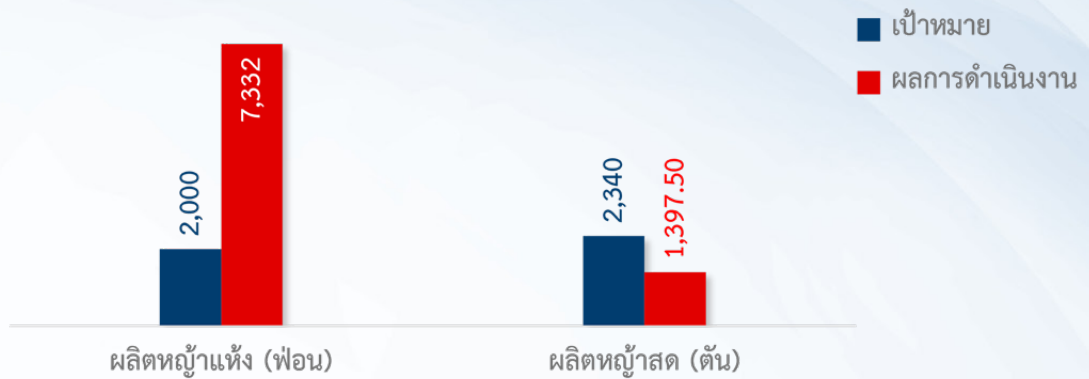
ปริมาณการผลิตแร่ธาตุ ปังบประมาณ 2566 (ตัน)

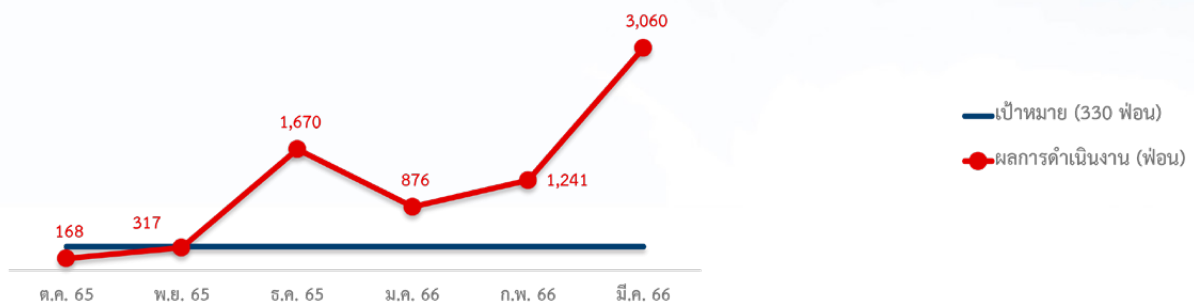
ปริมาณการผลิตพรีมิกซ์ ปังบประมาณ 2566 (ตัน)

ภาพรวมกิจกรรมผลิตอาหารหยาบ ปิงบประมาณ 2566

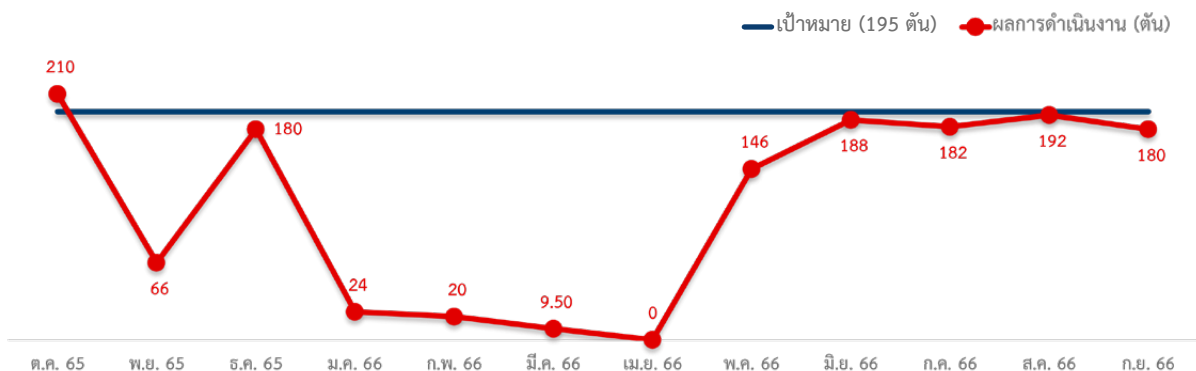
ปริมาณการผลิตหย้าแห้ง ปิงบประมาณ 2566 (พ่อน)

รวม 7,332 พ่อน/ปี
เฉลี่ย 1,222 พ่อน/เดือน

ร้อยละ 370.30
ของเป้าหมาย

ปริมาณการผลิตหย้าสด ปิงบประมาณ 2566 (ตัน)

รวม 1,397.50 ตัน/ปี
เฉลี่ย 116.46 ตัน/เดือน

ร้อยละ 59.72
ของเป้าหมาย

ผลการดำเนินงานแผนอาหารโคนม ปีงบประมาณ 2566

1. กิจกรรมผลิตแร่ธาตุ การดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย โดยการผลิตแร่ธาตุดำเนินการได้ร้อยละ 79.74 ของเป้าหมาย และพรีมิกซ์ ดำเนินการได้ร้อยละ 77 ของเป้าหมาย เนื่องจากปริมาณการสั่งซื้อของชุมชนสหกรณ์ นมไทย-เดนมาร์ก จำกัด ลดลง ทำให้ต้องปรับลดปริมาณการผลิตให้สอดคล้องกับปริมาณการสั่งซื้อ และปริมาณการใช้ แร่ธาตุ-พรีมิกซ์ ของหน่วยงานภายใน อ.ส.ค. ลดลง

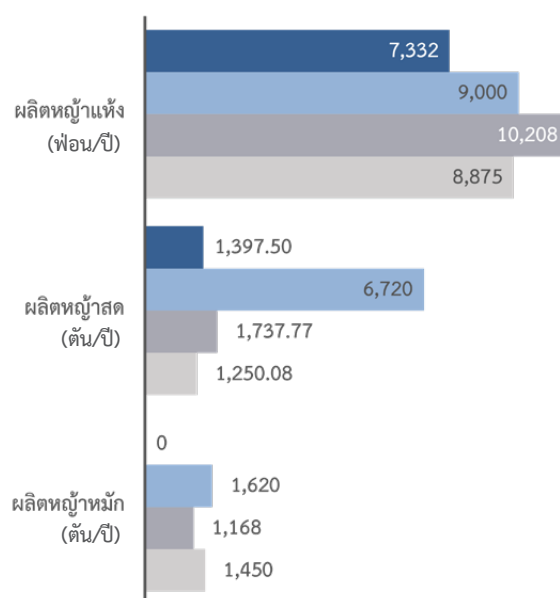
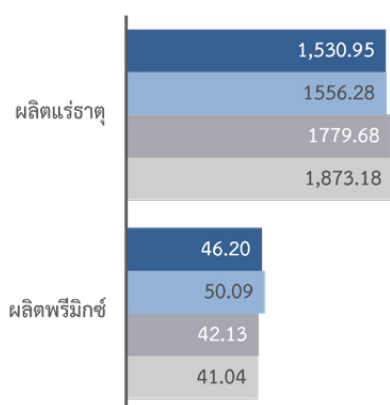
2. กิจกรรมอาหารหยาบ ในปีงบประมาณ 2566 การผลิตหญ้าสดสามารถดำเนินการได้ร้อยละ 59.74 ของเป้าหมาย เนื่องจากแผนฟาร์มอินทรีย์มีปริมาณความต้องการใช้หญ้าสดเพื่อเป็นวัตถุดิบในการผสมอาหาร TMR ลดลง จึงนำหญ้าสดไปผลิตเป็นหญ้าแห้งเพื่อใช้สำรองเป็นอาหารสัตว์ภายในฟาร์มโคนม อ.ส.ค. แทน ทำให้ การผลิตหญ้าแห้งสามารถดำเนินการได้สูงกว่าเป้าหมาย คือร้อยละ 366.60 ส่วนการผลิตหญ้าหมักไม่มีการดำเนินการ ในปีงบประมาณ 2566 เนื่องจากมีการเปลี่ยนวัตถุดิบในการผสมอาหาร TMR และการตัดหญ้าสดลดลงทำให้หญ้า มีอายุการตัดที่เหมาะสมกับการผลิตเป็นหญ้าแห้งมากกว่า

เปรียบเทียบผลการดำเนินงานแผนอาหารโคนม กับปีที่ผ่านมา

กิจกรรมผลิตแร่ธาตุ

กิจกรรมผลิตอาหารหยาบ

หน่วย: ตัน/ปี

■ ปี 2566 ■ ปี 2565 ■ ปี 2564 ■ ปี 2563

แผนผลิตน้ำเชื้อและพิสูจน์พันธุ์โคนม

มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับ

- งานการสร้างและคัดเลือกพ่อพันธุ์โคนมในประเทศ
- งานเลี้ยงดูโคพ่อพันธุ์
- งานผลิตน้ำเชื้อแช่แข็งตามคุณภาพมาตรฐานสากล เพื่อส่งให้ฝ่ายส่งเสริมการเลี้ยงโคนม ดำเนินงานด้านการจำหน่าย
- งานพิสูจน์ค่าการผสมพันธุ์พ่อพันธุ์โคนมในประเทศ
- งานคัดเลือกน้ำเชื้อพ่อพันธุ์โคนม เพื่อใช้ในการพัฒนาพันธุ์โคนมของ อ.ส.ค. และเกษตรกร
- งานความร่วมมือทางวิชาการด้านการผลิตน้ำเชื้อและปรับปรุงพันธุ์
- งานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

โดยในปีงบประมาณ 2566 แผนผลิตน้ำเชื้อและพิสูจน์พันธุ์โคนม กองงานฟาร์ม ฝ่ายวิจัยและพัฒนาการเลี้ยงโคนม มีผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด ดังนี้

รายการ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	เปรียบเทียบกับเป้าหมาย (ร้อยละ)
1. หน่วยเลี้ยงโคพ่อพันธุ์			
1.1 จำนวนพ่อพันธุ์รีดน้ำเชื้อสะสม (ตัว/เดือน)	25	24	96
1.2 การรีดน้ำเชื้อโคพ่อพันธุ์ทั้งฝูง (ครั้ง/เดือน)	120	99	82.50
1.3 คุณภาพน้ำเชื้อ			
• จำนวนครั้งที่รีดของโคพ่อพันธุ์ที่ผลิตน้ำเชื้อฯ (ต่อเดือน)		83.90	
• ไม่ผ่าน		40.90	
• คุณภาพน้ำเชื้อไม่ผ่านเกณฑ์ (คิดเป็นร้อยละ)		34.30	
1.4 อัตราการเจริญเติบโตโคพ่อพันธุ์			
• โคพ่อพันธุ์อายุ 0-12 เดือน (กรัม/วัน)	600	1033	172.20
• โคพ่อพันธุ์อายุ 1-3 ปี (กรัม/วัน)	700	510	72.90
1.5 จำนวนโคพ่อพันธุ์รีดและฝึกรีดน้ำเชื้อที่ได้รับการรักษาไม่เกิน 5 ตัว/เดือน	5	5	

รายการ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	เปรียบเทียบกับเป้าหมาย (ร้อยละ)
2. หน่วยผลิตน้ำเชื้อ			
2.1 น้ำเชื้อแช่แข็งที่ผลิตได้ (หลอด/ปี)	180,000	103,995	57.78
2.2 ค่าเฉลี่ยร้อยละสเปิร์มที่มีชีวิต (มากกว่าร้อยละ 50)	มากกว่าร้อยละ 50	57.80	115.60
2.3 จำนวนน้ำเชื้อที่เสียจากการผลิต (หลอด)	5,400	1,536	28.44
3. การส่งน้ำเชื้อแช่แข็งให้ฝ่ายส่งเสริมการเลี้ยงโคนม (หลอด/ปี)	136,200	82,135	60.30
3.1 น้ำเชื้อผ่านการพิสูจน์ (Proven Sires)	98,400	30,185	30.68
3.2 น้ำเชื้อรอการพิสูจน์ (Proving Sires)	37,800	51,950	137.43
4. หน่วยสร้างและพิสูจน์พ่อพันธุ์โคนม			
4.1 จำนวนการเก็บข้อมูลผลผลิตน้ำนมสะสม (จำนวนตัวอย่างเฉลี่ย/ปี)	700	214	30.57
4.2 จำนวนลูกโครับเข้าฝูงสะสม (ตัว)	15	19	126.67
5. การจำหน่ายโค/คัตตออกจากฝูง			
การจำหน่ายโค/คัตตออกจากฝูง (ตัว)	12	4	33.33
การจำหน่ายโค/คัตตออกจากฝูง (บาท)	480,000	42,700	8.90

ผลการดำเนินงานแผนการผลิตน้ำเชื้อและพิสูจน์พันธุ์โคนม ปีงบประมาณ 2566

1. หน่วยเลี้ยงโคพ่อพันธุ์ สามารถรีดน้ำเชื้อโคพ่อพันธุ์ทั้งฝูง (24 ตัว) ได้ 99 ครั้ง/เดือน คิดเป็นร้อยละ 82.50 ของเป้าหมายการดำเนินงาน เนื่องจากมีการปรับเปลี่ยนพนักงานผู้รับผิดชอบการรีดน้ำเชื้อ ส่งผลต่อความชำนาญในการปฏิบัติงาน ทำให้โคต้องปรับตัวอยู่ตลอดเวลา

2. หน่วยผลิตน้ำเชื้อ สามารถผลิตน้ำเชื้อแช่แข็งได้ 103,995 หลอด/ปี คิดเป็นร้อยละ 57.78 ของเป้าหมาย โดยมีค่าเฉลี่ยสเปิร์มที่มีชีวิตอยู่ที่ร้อยละ 57.80

3. การส่งน้ำเชื้อแช่แข็งให้ฝ่ายส่งเสริมการเลี้ยงโคนม สามารถดำเนินการได้จำนวน 82,135 หลอด/ปี คิดเป็นร้อยละ 60.30 ของเป้าหมาย ซึ่งลดลงจากปีที่ผ่านมา โดยจำนวนน้ำเชื้อแช่แข็งที่นำส่งนั้นขึ้นอยู่กับ การเบิกจ่ายของฝ่ายส่งเสริมการเลี้ยงโคนม ซึ่งในปีงบประมาณ 2566 มีการเบิกจ่ายน้ำเชื้อผ่านการพิสูจน์ (Proven Sires) จำนวน 30,185 หลอด คิดเป็นร้อยละ 30.68 ของเป้าหมาย และน้ำเชื้อรอการพิสูจน์ (Proving Sires) จำนวน

51,950 หลอด คิดเป็นร้อยละ 137.43 ของเป้าหมาย

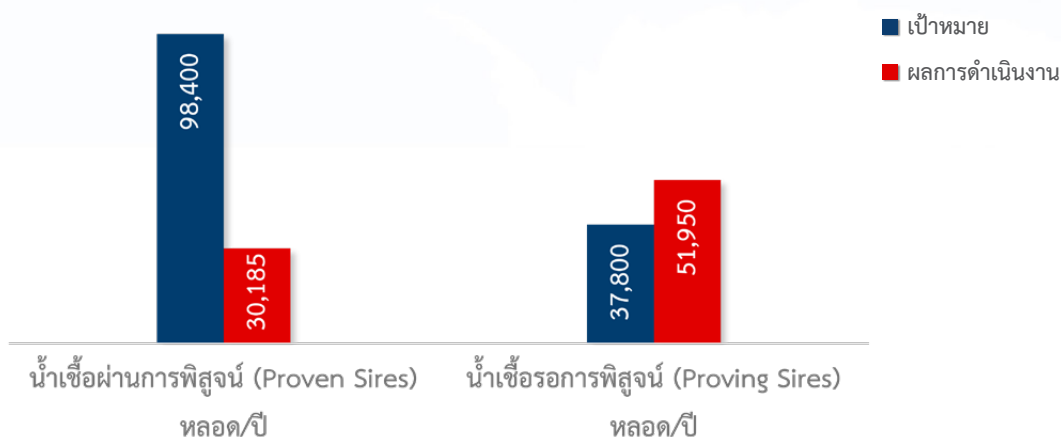
4. หน่วยสร้างและพิสูจน์พ่อพันธุ์โคนม สามารถเก็บข้อมูลผลผลิตน้ำนมได้ 214 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 30.57 ของเป้าหมายการดำเนินงาน เนื่องจากแผนฯ มีพนักงานไม่เพียงพอกับภาระงาน ทำให้ไม่สามารถลงพื้นที่เพื่อเก็บตัวอย่างตามภูมิภาคได้

5. การจำหน่ายโค/คัตออกจากฝูง มีการคัตทิ้ง จำนวน 4 ตัว คิดเป็นร้อยละ 33.33 ของเป้าหมาย โดยมีการคัตทิ้งโคหมดสภาพและโคป่วยเกินกำหนด

ผลการดำเนินงานแผนผลิตน้ำเชื้อและพิสูจน์พันธุ์โคนม ปีงบประมาณ 2566

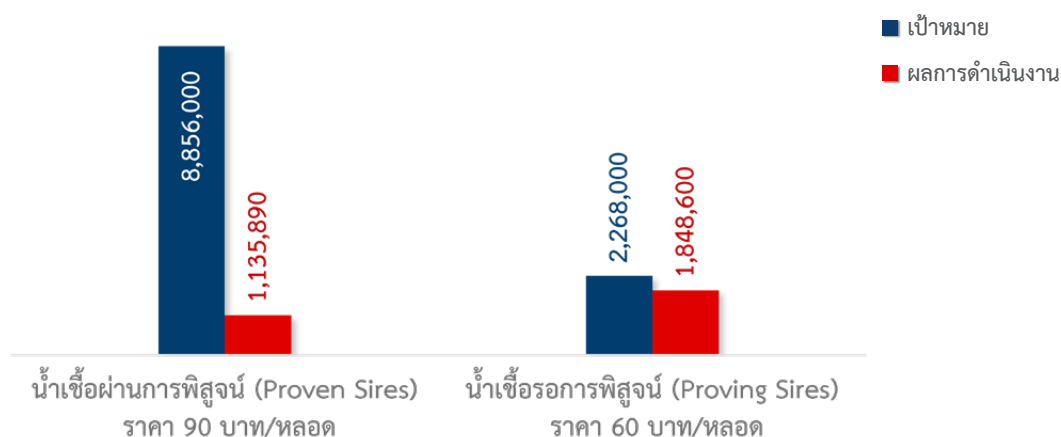
ปริมาณน้ำเชื้อแช่แข็ง (หลอด/ปี)

ส่งให้ฝ่ายส่งเสริมการเลี้ยงโคนมเพื่อดำเนินการจำหน่าย

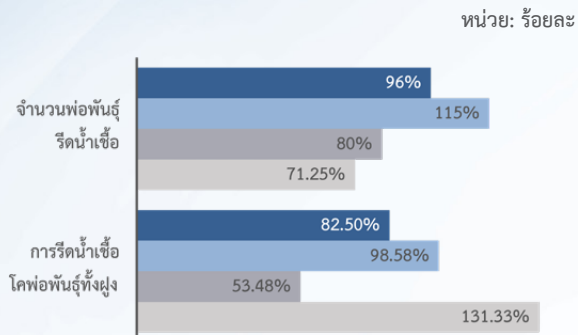
มูลค่าน้ำเชื้อแช่แข็ง (บาท/ปี)

ส่งให้ฝ่ายส่งเสริมการเลี้ยงโคนมเพื่อดำเนินการจำหน่าย

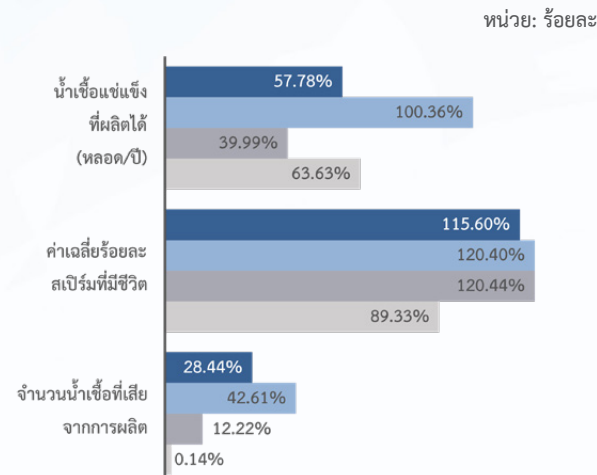

เปรียบเทียบผลการดำเนินงานแผนผลิตน้ำเชื้อฯ กับปีที่ผ่านมา

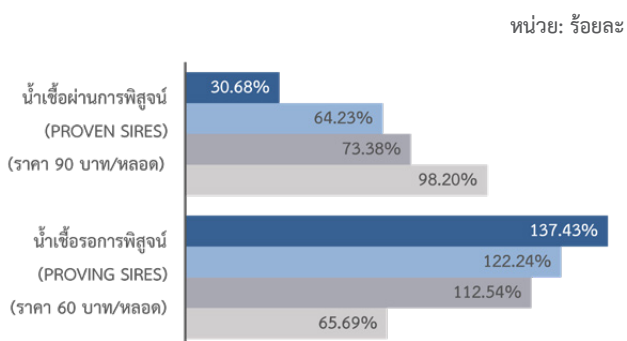
หน่วยเลี้ยงโคพ่อพันธุ์ (ร้อยละ)

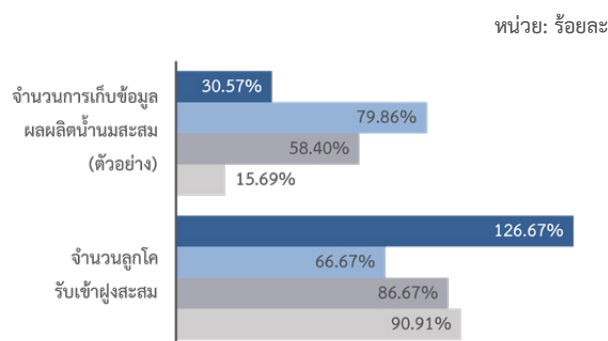
หน่วยผลิตน้ำเชื้อ (ร้อยละ)

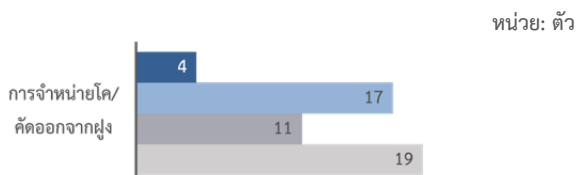
การส่งน้ำเชื้อแช่แข็งให้ฝ่ายส่งเสริมฯ (ร้อยละ)

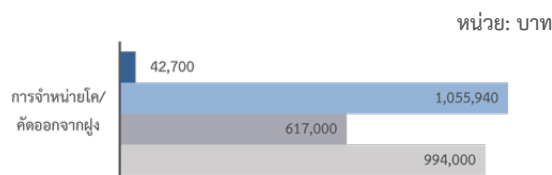
หน่วยสร้างและพิสูจน์พ่อพันธุ์โคนม (ร้อยละ)

การจำหน่ายโค/คัดออกจากฝูง (ตัว)

การจำหน่ายโค/คัดออกจากฝูง (บาท)

การแสดงความรับผิดชอบ ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (CSR)

โครงการ อ.ส.ค. รักนัม รักฟาร์ม ยกกระดับฟาร์มโคนมเป็น Smart Farmer
และต่อยอดเป็นฟาร์มพี่เลี้ยงสร้างเครือข่ายเพื่อแบ่งปัน ประจำปีงบประมาณ 2566

โครงการที่พัฒนาฟาร์มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการให้เป็น Smart Farmer และยกระดับให้เป็นฟาร์มโคนมพี่เลี้ยง พร้อมทั้งถ่ายทอดองค์ความรู้จากฟาร์มโคนมพี่เลี้ยงสู่ฟาร์มเกษตรกรบริเวณใกล้เคียง และสร้างเครือข่ายเกษตรกรเพื่อแบ่งปัน แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ซึ่งกันและกัน

ผลผลิต (Output)

ฟาร์มเกษตรกรโคนมที่มีระบบจัดการฟาร์มอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผ่านเกณฑ์การประเมิน Smart Farmer และเกณฑ์ประเมินมาตรฐานตัวชี้วัดคุณสมบัติ ยกกระดับเป็นฟาร์มโคนมพี่เลี้ยง

ผลลัพธ์ (Outcome)

ฟาร์มโคนมพี่เลี้ยงสามารถแก้ปัญหา พัฒนา ยกกระดับฟาร์มให้เป็นฟาร์มพี่เลี้ยง พร้อมทั้งเป็นสื่อการเรียนรู้เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเลี้ยงโคนม และการบริหารจัดการฟาร์มโคนมให้แก่เกษตรกรรายอื่น โดยการเข้าเยี่ยมฟาร์มเกษตรกรเครือข่ายต่อไป

จากผลการดำเนินงานโครงการ อ.ส.ค. รักนัม รักฟาร์ม ยกกระดับเป็นฟาร์มโคนมพี่เลี้ยง ในปี 2563-2566 สามารถยกระดับฟาร์มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการให้เป็นฟาร์มโคนมพี่เลี้ยงได้ภูมิภาคละ 3 ฟาร์ม รวมเป็น 15 ฟาร์ม ซึ่งสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการจัดการฟาร์ม การจัดการอาหารโค การจัดการโรคของฟาร์มโคนมพี่เลี้ยงให้กับฟาร์มเกษตรกรที่สนใจ และการสร้างฟาร์มเครือข่ายให้มีคุณสมบัติตามเกณฑ์การประเมินฟาร์มโคนมพี่เลี้ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการดำเนินงานโครงการฯ ในปี 2566 มีการปรับวิธีการดำเนินงาน โดยพัฒนาฟาร์มโคนมที่เข้าร่วมโครงการให้เป็น Smart Farmer และยกระดับต่อเนื่องให้เป็นฟาร์มโคนมพี่เลี้ยงตามเกณฑ์ประเมินคุณสมบัติ พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ถ่ายทอดองค์ความรู้จากฟาร์มโคนมพี่เลี้ยงให้กับเกษตรกรที่มีฟาร์มบริเวณใกล้เคียง และเกษตรกรที่มีความสนใจด้วยการจัดการฝึกอบรมหรือศึกษาดูงานจากฟาร์มโคนมพี่เลี้ยงอีกด้วย

รายชื่อฟาร์มโคนมจำนวน 5 ฟาร์ม ที่ได้รับการพัฒนาเป็น Smart Farmer และยกระดับเป็นฟาร์มโคนม
ฟิเลียง ประจำปี 2566 มีดังต่อไปนี้

1. ภาคกลาง : ฝ่ายส่งเสริมการเลี้ยงโคนม
คุณวิชัย พรหมสวัสดิ์
สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก กนช.หนองรี จำกัด

2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : สำนักงาน อ.ส.ค. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
คุณติยะวรรณ วงศ์ชมพู สังกัด
สหกรณ์โคนมหนองวัวซอ จำกัด

3. ภาคใต้ : สำนักงาน อ.ส.ค. ภาคใต้
คุณธนวัฒน์ ปันทะนันท์
สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์กประจวบคีรีขันธ์ จำกัด

4. ภาคเหนือตอนล่าง : สำนักงาน อ.ส.ค. ภาคเหนือตอนล่าง
คุณจอน ดีแท้ สังกัด
ศูนย์ส่งเสริมการเลี้ยงโคนมกองไครลาศ

5. ภาคเหนือตอนบน : สำนักงาน อ.ส.ค. ภาคเหนือตอนบน
คุณไพโรจน์ ก้นมูข
สหกรณ์โคนมแม่ใจ จำกัด

ความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก (MOU)

ความร่วมมือทางวิชาการด้านโคนมและอุตสาหกรรม

หน่วยงาน : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. โครงการฝึกอบรมและฝึกงานนิสิตคณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หลักสูตรการเลี้ยงโคนม

โดยมีนิสิตเข้าร่วมโครงการรวม 60 คน แบ่งการอบรมออกเป็น 2 รุ่น คือ

- รุ่นที่ 1/2566 จำนวน 30 คน จัดขึ้นระหว่างวันที่ 1-15 พฤษภาคม 2566
- รุ่นที่ 2/2566 จำนวน 30 คน จัดขึ้นระหว่างวันที่ 17-31 พฤษภาคม 2566

งบประมาณ: 44,302 บาท (รุ่นที่ 1/66 จำนวน 24,981 บาท และรุ่นที่ 2/66 จำนวน 19,321 บาท)

รุ่นที่ 1/2566

รุ่นที่ 2/2566

2. โครงการประเมินความสามารถทางพันธุกรรมจีโนม อ.ส.ค. ประจำปีงบประมาณ 2566

โดยการเก็บตัวอย่างเลือดของโคนมที่มีพันธุ์ประวัติและข้อมูลผลผลิตน้ำนมสมบูรณ์ในทุกพื้นที่ส่งเสริมการเลี้ยงโคนมของ อ.ส.ค. และฟาร์มโคนม อ.ส.ค. จำนวน 42 ฟาร์ม รวมโคนมจำนวน 156 ตัว และรายงานในรูปแบบหนังสือความสามารถทางพันธุกรรมพ่อแม่พันธุ์โคนม
งบประมาณ: 300,000 บาท

หนังสือความสามารถทางพันธุกรรม
พ่อแม่พันธุ์โคนม 2567
(D.P.O Sire & Dam Summary 2024)

ความร่วมมือการส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพการเลี้ยงโคนมของสมาชิกสหกรณ์ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ

หน่วยงาน : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และ สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์กสวนมะเดื่อ จำกัด

โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้งาน Application Zyan Dairy Farm แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ประจำปีงบประมาณ 2566

โดยอบรมให้ความรู้การใช้งาน Application Zyan Dairy Farm ให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่สังกัดศูนย์/สหกรณ์โคนมส่งน้ำนมดิบให้กับ อ.ส.ค. ทั้ง 5 ภาค ให้สามารถใช้งานได้อย่างถูกต้อง โดยดำเนินงานได้ 878 ราย จากเป้าหมาย 1,080 ราย คิดเป็นร้อยละ 81.30 ของเป้าหมาย

งบประมาณ: 108,000 บาท

ความร่วมมือการส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพการเลี้ยงโคนมของสมาชิกสหกรณ์ ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ

หน่วยงาน : บริษัท โอริออน แมชชีนเนอร์รี่ เอเชีย จำกัด และ บริษัท ซินเทลลิเจนท์ จำกัด

โครงการส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพการเลี้ยงโคนมของสมาชิกสหกรณ์ ประจำปีงบประมาณ 2566

โดยการใช้ระบบซอฟต์แวร์เพื่อการจัดการฟาร์มโคนม ซึ่งทันสมัย ใช้งานง่าย ใช้ได้จริง และเป็นระบบออนไลน์ เป็นตัวช่วยในการจัดการฟาร์มในแต่ละวัน

งบประมาณ: ไม่มีค่าใช้จ่าย

ความร่วมมือการส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพการเลี้ยงโคนมของสมาชิกสหกรณ์ ด้วยงานวิจัย และนวัตกรรม

หน่วยงาน : บริษัท ออลเทค ไบโอเทคโนโลยี คอร์ปอเรชั่น จำกัด

โครงการวิจัยการใช้แร่ธาตุประจุลบสำหรับโคนม-โคเนื้อในเชิงพาณิชย์

การใช้แร่ธาตุประจุลบสำหรับโคนม-โคเนื้อในเชิงพาณิชย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้แร่ธาตุประจุลบในโคนมก่อนคลอด และจัดจำหน่ายภายใต้ชื่อแร่ธาตุ redMin

งบประมาณ: ไม่มีค่าใช้จ่าย

งานวิจัย/นวัตกรรม

ในปีงบประมาณ 2566 ฝ่ายวิจัยและพัฒนาการเลี้ยงโคนม มีผลงานด้านการวิจัย/นวัตกรรม ที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว โดยร่วมกับสำนักงาน อ.ส.ค. ทุกภูมิภาค และหน่วยงานภายนอก รวมทั้งสิ้น 4 โครงการ ดังต่อไปนี้

ศึกษาศักยภาพการใช้มันฝรั่งเป็นแหล่งอาหารหยาบสำหรับโคนม

Study on Potential of Paddy Field Cassava as a Roughage Source for Dairy Cattle.

นวนน จันทประสาร พจน์ ฤทธิ์ไสว จุฑารักษ์ กิตยานุภาพ อธิวัฒน์ น้อยทิมพิระพงษ์ บุญเยี่ยม
ชวันรัส สันทอง ปชาบดี คงเพชรศักดิ์ สันทนต์สิริ เจริญทอง และจตุพล ศรีธา

บทคัดย่อ:

การศึกษาศักยภาพการใช้มันฝรั่งเป็นแหล่งอาหารหยาบสำหรับโคนม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อองค์ประกอบทางเคมีมันฝรั่งและศึกษาจลนศาสตร์การผลิตแก๊สของมันสำปะหลังหมักทั้งต้น โดยมีวิธีการทดลอง คือ นำตัวอย่างอาหารที่ทำการเตรียมตามปัจจัยการทดลองแล้ว ตามกลุ่มการทดลองที่กำหนด มาทำการบดผ่านตะแกรง 1 มิลลิเมตรลงในขวดวักซ์ขนาด 50 มิลลิลิตร พร้อมทั้งปิดจุกยางและฝาครอบอะลูมิเนียมให้สนิท และนำเข้าบ่มรักษาอุณหภูมิที่ 39 องศาเซลเซียส รอกการบรรจุของเหลวจากกระเพาะหมักผสมและทำการจดบันทึกปริมาตรก๊าซที่เกิดขึ้นของแต่ละหน่วยย่อยตามเวลาที่กำหนดในวิธีการดำเนินการวิจัย นำข้อมูลที่ได้ไปทำการคำนวณและวิเคราะห์ ใช้สมการของ Ørskov and McDonald (1979) ในการหาค่าจลนศาสตร์การผลิตแก๊สในหลอดทดลองโดยใช้ค่าปริมาณแก๊สสะสมโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Fit Curve แล้ววิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองโดย Duncan's New Multiple Range Test ตามวิธีการของ Steel and Torrie (1980) พบว่า การใช้มันฝรั่งทดแทนข้าวโพดหมักต่อจลนศาสตร์การผลิตแก๊สโดยใช้เทคนิคแก๊สในหลอดทดลองการใช้มันฝรั่งทดแทนด้วยข้าวโพดหมักที่ระดับ 0, 25, 50, 75 และ 100% พบว่า ค่า a (ส่วนที่ละลายได้ทันที) เมื่อทดแทนที่ระดับ 75 และ 100% จะส่งผลให้มีค่า a สูงขึ้น และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) ค่า b (ส่วนที่ไม่ละลาย) เพิ่มขึ้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.0001$) ค่า c (อัตราการผลิตแก๊ส) เมื่อทดแทนมันฝรั่งที่ระดับ 0, 25, 50, 75 และ 100% เมื่อเปรียบเทียบกับทางสถิติจะเห็นได้ว่าการทดแทนมันฝรั่งที่ 0, 25, 50 และ 100% ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ 75 พบว่า แตกต่างกันทางสถิติ ($p < 0.01$) ค่า a+b (ศักยภาพของการผลิตแก๊ส) เมื่อทดแทนมันฝรั่งที่ 50 % พบว่า มีศักยภาพของการผลิตแก๊สสูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ 0, 25, 75 และ 100% แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.0001$) และพบว่าเมื่อทดแทนมันฝรั่งเพิ่มขึ้นส่งผลให้ค่าปริมาณแก๊สสะสมชั่วโมงที่ 96 สูงขึ้น ($p < 0.0001$) จากผลการใช้มันฝรั่งทดแทนข้าวโพดหมักต่อจลนศาสตร์การผลิตแก๊สโดยใช้เทคนิคแก๊สในหลอดทดลอง ยังจำเป็นต้องศึกษาต่อในตัวสัตว์เพื่อให้เห็นผลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

การใช้แร่ธาตุประจุลบสำหรับโคนม-โคเนื้อในเชิงพาณิชย์

The Use of Anionic Minerals for Dairy Cows and Beef Cows in Commercial.

นวนน จันทประสาร พจน์ ฤทธิไสว จุฑารักษ์ กิตยานุภาพ อธิวัฒน์ น้อยทิมพิระพงษ์ บุญเยี่ยม
ชวันรัส สันทอง ปชาบดี คงเพชรศักดิ์ สันทนศิริ เจริญทอง และจตุพล ศรีธธา

บทคัดย่อ:

การใช้แร่ธาตุประจุลบสำหรับโคนม-โคเนื้อในเชิงพาณิชย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้แร่ธาตุประจุลบในโคนมก่อนคลอด ทำการศึกษาการใช้แร่ธาตุ redMin ในโคนมก่อนคลอด โดยคัดเลือกแม่โคท้องประมาณ 260 วัน แล้วแบ่งแม่โคออกเป็น 3 กลุ่มการทดลอง โดยให้ได้รับ แร่ธาตุ redMin ดังนี้

1. โคนมที่ได้รับแร่ธาตุ redMin ในปริมาณ 150 กรัม/วัน
2. โคนมที่ได้รับแร่ธาตุ redMin ในปริมาณ 200 กรัม/วัน
3. โคนมที่ได้รับแร่ธาตุ redMin ในปริมาณ 300 กรัม/วัน

จากนั้นเก็บข้อมูลค่าความเป็นกรด-ด่างของปัสสาวะโคที่ได้รับแร่ธาตุ redMin ในปริมาณที่ต่างกัน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ Analysis of Variance (ANOVA) และวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองโดย Duncan's New Multiple Range Test ตามวิธีการของ Steel and Torrie (1980) และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองโดยใช้ GLM procedures โดยใช้โปรแกรม SAS Release: 3.8 (Enterprise Edition) แล้วทำการให้อาหารทดลองตามที่กำหนดเป็นเวลา 21 วันก่อนคลอด

จากการทดลอง พบว่าปริมาณที่เหมาะสมในการเสริมแร่ธาตุประจุลบก่อนคลอดที่ระดับ 150 และ 200 กรัม/ตัว/วัน ค่าเฉลี่ยของระดับความเป็นกรด-ด่าง (pH) อยู่ประมาณ 8.19 และ 6.88 โดยส่งผลไม่แตกต่างกันทางสถิติ แต่เมื่อเสริมแร่ธาตุประจุลบก่อนคลอด ที่ระดับ 300 กรัม/ตัว/วัน ส่งผลให้ค่าเฉลี่ยของระดับความเป็นกรด-ด่าง (pH) ในปัสสาวะลดลงอยู่ที่ 5.77 โดยแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.0001$) ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การเสริมแร่ธาตุประจุลบก่อนคลอดที่ระดับ 300 กรัม/ตัว/วัน ส่งผลให้ระดับความเป็นกรด-ด่างที่เหมาะสม

ผลการจัดสัดส่วนอาหารสมดุลร่วมกับการปรับโครงสร้างฝูงต่อสมรรถนะการผลิตและ คุณภาพน้ำนมในฟาร์มขนาดเล็กในพื้นที่ส่งเสริมโคนม อ.ส.ค. Consequences of Balance Ration Feeding and Herd Component Management on Dairy Productivity and Milk Quality of Smallholder Farms Under DPO Extension Services

พจน์ ฤทธิไสว สันทนศิริ เจริญทอง จุฬานีย์ น่วมจิตร จุฑารักษ์ กิตติยานุภาพ
ชยพล แท้มครบุรี อิศระนันท์ โคระนำ รัชมินทร์ แก้วสิงห์คำ อภิรักษ์ เรียบจันทิก

บทคัดย่อ:

การศึกษาผลการจัดสัดส่วนอาหารสมดุลร่วมกับการปรับโครงสร้างฝูงต่อสมรรถนะการผลิตและคุณภาพน้ำนมในฟาร์มขนาดเล็กในพื้นที่ส่งเสริมโคนม อ.ส.ค. ดำเนินการในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือตอนล่าง โดยการเก็บข้อมูลสมรรถนะการผลิตโคนมก่อนการร่วมโครงการเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของฟาร์มหลังจากการดำเนินโครงการ พบว่า การถ่ายทอดนวัตกรรมจัดสัดส่วนอาหารร่วมกับการปรับโครงสร้างฝูงในฟาร์มร่วมโครงการ 45 ฟาร์ม ระยะเวลาถ่ายทอดนวัตกรรม 1 ปี มีผลทำให้สมรรถนะการผลิต ประสิทธิภาพการผลิต และผลตอบแทนจากการผลิตโคนมของเกษตรกรมีแนวโน้มสูงขึ้น รายได้เฉลี่ยจากการขายน้ำนมสูงขึ้น

การใช้นวัตกรรมจัดสัดส่วนอาหารสมดุลร่วมกับการปรับโครงสร้างฝูง โดยมีโปรแกรมคำนวณสูตรอาหารสัตว์ที่มีความแม่นยำ ใช้งานง่าย สามารถนำไปบริการเกษตรกรระดับฟาร์ม ร่วมกับการประยุกต์ตารางค่าโภชนะวัตถุดิบ ตารางความต้องการโภชนะของโคนม สมรรถนะการผลิต และคุณภาพน้ำนมรายฟาร์ม โดยมีข้อมูลที่ถูกต้อง และเลือกใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ในท้องถิ่น ประกอบสูตรอาหารที่เหมาะสมแต่ละพื้นที่ สามารถเพิ่มสมรรถนะการผลิต และยกระดับคุณภาพน้ำนมทั้งในระดับฟาร์มและระดับพื้นที่อย่างเหมาะสม

อย่างไรก็ตามการดำเนินการการใช้นวัตกรรมจัดสัดส่วนอาหารสมดุลหน้าฟาร์มร่วมกับการจัดการโครงสร้างฝูงโคนมนี้ยังมีข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการปรับขึ้นราคาของวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่สูงขึ้น ส่งผลให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมไม่สามารถปรับตัวได้ทัน จึงทำให้เกษตรกรต้องลดปริมาณของอาหารหรือวัตถุดิบที่ใช้เลี้ยงโคนมจนส่งผลกระทบต่อผลผลิตและคุณภาพของน้ำนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและบางรายมีการเลิกเลี้ยงโคนม

การศึกษาประสิทธิภาพของแผ่นยางปูพื้นคอกบคูลสัตว์จากยางพารา

ต่อสุขภาพของแม่โคนมในระดับภาคสนาม

A Study of Efficiency of Para Rubber Mat on Health of Dairy Cows in Field Test.

ดร.ภูซงค์ ทับทอง¹ และ คณะ

สันทนสิริ เจริญทอง² และ อิศรนนท์ โครชนะ³

บทคัดย่อ:

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาประสิทธิภาพของแผ่นยางปูพื้นคอกบคูลสัตว์จากยางพาราที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งพัฒนาโดยคณะวิจัยต่อปริมาณน้ำนม คุณภาพน้ำนม และสุขภาพของแม่โคนมจำนวน 35 ตัวในระดับภาคสนาม โดยแม่โคจะยืนบนแผ่นยางปูพื้นคอกฯ เป็นระยะเวลา 4 เดือน จากนั้นจะนำแผ่นยางออกแล้วให้แม่โคยืนบนพื้นซีเมนต์ เป็นระยะเวลา 4 เดือน พบว่า แผ่นยางปูพื้นคอกฯ ที่เตรียมได้มีสมบัติผ่านเกณฑ์ มอก. 2584-2556 “แผ่นยางปูพื้นคอกสัตว์” น้ำล้างแผ่นยางปูพื้นคอกฯ มีคุณภาพผ่านเกณฑ์ “น้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม” มีความต้านทานต่อการสิ้นเปลือง (ค่าสัมประสิทธิ์แรงเสียดทานจลน์เท่ากับ 0.911) สูงกว่าและมีปริมาณซิงค์ในแผ่นยางฯ (0.25%) ต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับแผ่นยางปูพื้นคอกฯ เชิงพาณิชย์ ในส่วนของการเก็บข้อมูลพบว่าหลังจากแม่โคยืนบนพื้นซีเมนต์ได้ประมาณ 2 สัปดาห์ แม่โคหลายตัวเริ่มแสดงพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงการบาดเจ็บ สัตวแพทย์จึงมีความเห็นให้ยุติการเก็บข้อมูลแม่โค จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติด้วยวิธี Paired-Samples t-test พบว่าการยืนบนแผ่นยางปูพื้นคอกฯ และการยืนบนพื้นซีเมนต์ทำให้แม่โคมีปริมาณน้ำนม ปริมาณโซมาติกเซลล์ในน้ำนม และสุขภาพแตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น 90% โดยแม่โคที่ยืนบนแผ่นยางปูพื้นคอกฯ มีปริมาณน้ำนมเฉลี่ยสูงกว่า (~2.16 kg/day) มีปริมาณโซมาติกเซลล์ในน้ำนมต่ำกว่า (~22,000 cells/ml) และมีคะแนนการยืนการเดินต่ำกว่า (~0.5) แม่โคที่ยืนบนพื้นซีเมนต์ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติด้วยวิธี Multiple Regression พบว่าวัสดุที่แม่โคยืน (แผ่นยางปูพื้นคอกฯ หรือซีเมนต์) มีความสัมพันธ์กับปริมาณน้ำนมและคุณภาพน้ำนมดังสมการพยากรณ์ ปริมาณน้ำนมต่อวัน = $12.743 + [(1.799) \times (\text{วัสดุที่แม่โคยืน})]$ และปริมาณโซมาติกเซลล์ = $396,848.48 + [(-70,370.70) \times (\text{วัสดุที่แม่โคยืน})]$ ตามลำดับ เมื่อทำการแทนค่าวัสดุที่แม่โคยืน (แผ่นยางปูพื้นคอกฯ = 1, พื้นซีเมนต์ = 0) พบว่าปริมาณน้ำนมจะสูงกว่าและปริมาณโซมาติกเซลล์จะต่ำกว่าเมื่อแม่โคยืนบนแผ่นยางปูพื้นคอกฯ จากการที่ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลแม่โคที่ยืนบนพื้นซีเมนต์ (~2 สัปดาห์) สั้นกว่าระยะเวลาในการเก็บข้อมูลแม่โคที่ยืนบนแผ่นยางปูพื้นคอกฯ (~4 เดือน) ค่อนข้างมาก ซึ่งเป็นผลมาจากแม่โคเกิดการบาดเจ็บ ดังนั้นหากต้องการเพิ่มความน่าเชื่อถือของการเปรียบเทียบ ควรทำการเปรียบเทียบในช่วงระยะเวลาการเก็บข้อมูลที่ใกล้เคียงกันและระยะเวลายาวนานเพียงพอ หรืออาจพิจารณาการเลี้ยงกลุ่มตัวอย่างแม่โคบนพื้นซีเมนต์และแผ่นยางปูพื้นคอกฯ แบบคู่ขนาน

หมายเหตุ: ¹ ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.)

² ฝ่ายวิจัยและพัฒนาการเลี้ยงโคนม องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (อ.ส.ค.)

³ สำนักงาน อ.ส.ค. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (อ.ส.ค.)

ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน / แนวทางแก้ไข

ในปีงบประมาณ 2566 ฝ่ายวิจัยและพัฒนาการเลี้ยงโคนม พบปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงาน พร้อมแนวทางการแก้ไข ดังนี้

ปัญหาอุปสรรค	ส่งผลกระทบ	แนวทางการแก้ไข
1. อัตราการล้ม การหมุนเวียนอัตราการล้ม การขาดบุคลากรทดแทน ผู้เกษียณหรือเสียชีวิต	• จำนวนผู้ปฏิบัติงานในบางส่วนงาน ไม่เพียงพอ อาทิ กองงานฟาร์ม	• การหมุนเวียนบุคลากรเพื่อช่วยเหลือ การปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราว • ขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงาน อื่น ๆ เพื่อช่วยเหลือตามภาระงาน
	• พนักงานขาดความชำนาญในการ ปฏิบัติงาน ส่งผลต่อคุณภาพงาน	• วางแผนสร้างบุคลากรทดแทน
2. สุขภาพโคนม สภาพโรงเรือน อาทิ พื้นคอก ความสะอาด	• สุขภาพโคนมภายในฟาร์ม อ.ส.ค. ผลิตโดยรวม	• ปรับปรุงสภาพโรงเรือน • ดูแลความสะอาดภายในโรงเรือน เป็นประจำ
3. เครื่องจักร / อุปกรณ์ อาทิ ไม่พร้อมใช้งาน ชำรุด ทรุดโทรม ใช้ระยะเวลานาน ในการซ่อมแซม	• การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผน อาทิ การผลิตแร่ธาตุ	• ทำแผนการบำรุงรักษา และจัดทำ แผนการจัดซื้อเครื่องจักรอุปกรณ์ ทดแทน
4. สภาพเศรษฐกิจชะลอตัว	• จำนวนผู้เข้าฝึกอบรมลดลงทุกหลักสูตร	• ปรับแผนการดำเนินงาน • ปรับปรุงหลักสูตรให้น่าสนใจ เหมาะกับ สถานการณ์ปัจจุบัน

ฝ่ายวิจัยและพัฒนาการเลี้ยงโคนม

ที่อยู่ : 160, 160/1 หมู่ 1 ถนนมิตรภาพ ตำบลมิตรภาพ
อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี 18180
หมายเลขโทรศัพท์/โทรสาร : 0 3634 2057
e-mail : researchanddevelop@dpo.go.th